

VIENO PASIPASAKOJIMAS— EPOCHOS LIUDIJIMAS

I prel. M. Krupavičiaus 1918 metų atsiminimus žvelgiant

Minint Lietuvos atsikūrimo penkiasdešimtmetį, daugelio mūsų atmintyje atgyja 1918-1919 metai. Tie, kurie juos atmename, perbėgime mintimis jų eigą ir kartojame vaizduotėje savo pergyvenimus anais metais. O kurie neatmename, stengiamės iš raštų ir atmenančių pasakojimų susidaryti vaizdą apie juos. Tiek atmenantiems, tiek neatmenantiems 1918-19 metai ženkliną posūkį tautos istorijoje, kur baigėsi ligotinė buitis ir naujas gyvenimas prasidėjo. Tokie svarbiausi istoriniai momentai va dinami epochomis.

Epochos aptartis

Lėtame istorijos vyksme epochos visuomet yra prasiškiešantieji reiškiniai, daugiausia patraukiantieji istorikų ir šiaip visuomenės dėmesį. Pagal epochas, jas nagrinėjant, galima daryti vi sų visuomenės gyvenimą net kelių amžių eigoje. Epochos yra istorinio kelio gairės, rodančios, koks buvo tas nueltas kelias.

Lietuvos istorijoje 1918-19 metais prasidėjęs nepriklausomas laikmetis truko 20 metų ir pasibaigė, staiga okupanto smūgio pakirstas. Vadinas, laikmetis turėjo savo pradžią ir dar ryškesių galą ir todėl jam gerai tinka epochos vardas. Jis yra ryškus vienas istoriniame vyksme.

Kadangi epocha yra vienas istorinėje eigoje, tai bet koks pateiktas vaizdelis ją visą gali apibūdinti. Kiekviename vaizdelyje, jei jame rodoma plika tikrovė, kokia ji iš tikrųjų buvo, vis atsispyręs visa buitis, savaiminga gyvenamai epochai. Ši pastebėta taisyklė įgalina istorikų iš pasakojimų faktų, juos kombinuojant, duoti kokio laikmečio ar epochos bendrą vaizdą. Šiuo atveju istorikui ypač naudingi aprašomi reiškiniai, kuriais perteikiama nepagražinta, neiškreipta tikrovė.

Grįžtant prie mūsų 1918-19 m. reikia pastebėti, kad ne visų mūsų prisiminimai visai tikroviški. Vienas kitas kalba apie tuos metus taip, kaip dabartiniam laikui geriau tinka. Tokie vaizduotėjai formaliniu požiūriu priartėja prie mūsų tarybinių istorikų, kurie 1918-19 metuose temato vien sovietinę Lietuvą, kokia pradėta kurti nuo

J. JAKSTAS

1940 metų. Tai pasityčiojimas iš istorinės tikrovės.

Graži išimtis spaudoje pateiktose vaizduose yra prel. M. Krupavičiaus pasipasakojimuose "Per bekylančią laisvę Lietuvą" ("Draugo" kultūrinis priedas, 1968, vasario 17, 24 d. ir "Darbai ir nuotakos Vilniuje" kovo 2 d.)

Glūdi okupacijos tikrovė

Pirmiausia gerbiamo prelato pasakojime atspindi žmonių nuotaka, kurią sudarė žiaurios vokiečių administracinės priemonės. Jų trumpas apibūdinimas iš asmeninės patirties, tariuos, paaiškina tą antivokišką nuotaką,

Kryžius su stilizuotu erškėčių vainiku. Nuotr. Ad. Varno

kokią prelatas sutiko, keliaudamas ir kalbėdamas šiaurinėje Lietuvoje.

Nuo pat okupacijos pradžios tada žmonės ėmė slėgti jiems svetimas režimas — kariškių. Žmonės gąsdino valsčių ponai žandarai vokiečiai, turėjusieji neribotą galią. Jie buvo vieninteliai viešpatai valsčiuose, nes kitų pareigūnų nebuvo. Nebuvo ir valstiaus įstaigų tikra to žodžio prasme. Valsčiaus centras — tai žandarų buveinė. O tie žandarai nuolat keitėsi, todėl ir žmonėms visą laiką svetimi paliko.

Žandarai valdė kaimus per kariškos valdžios įsakymu išrinktus kaimų seniūnus. Seniūnams uždėta pareiga kartą savaitėje, paprastai sekmadieniais, susirinkti žandarų buveinėje ir priimti jų potvarkius, daugiausia lietušius revizijų reikalus. O tų revizijų reikalavimų buvo begalės.

Negana to. Patys žandarai kaimuos darydavo kratas, netikėtai užpuolė ir ieškodami ūkiškų

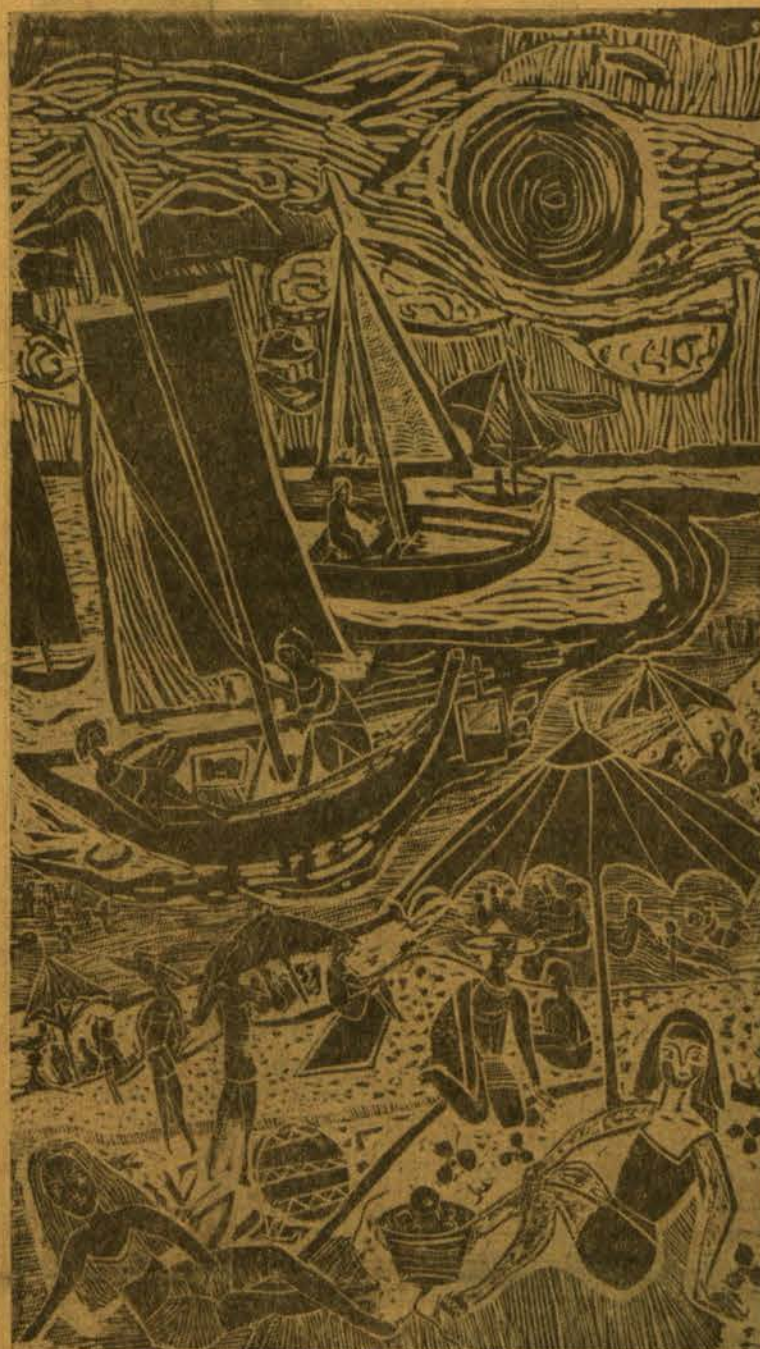
gėrybių. Suradę ką, užrašydavo ir paskirtą kiekį įsakydavo vežti į kreishauptmano įstaigą. Tai žinodami, žmonės vengė laikyti didesnį kiekį javų aruoduose ir nekabindavo mėsos svirnuose, kaip jie buvo pratę. Visą slėpė kluonuose, šiauduose, Net ir gyvulių, ypač geresnių arklių, nedrįso laikyti tvartuose. Juos laikė kluonuose, dažniausiai šiaudų kūlais užkrovę.

Kad žmonės kiek galima mažiau suvartotų javų, valdžia labai suvaržė malimą viešuose malūnuose. Leista malti kiekvienai šeimai tik pagal išduotas knygytes. Bet žmonės iš to didelės bėdos neturėjo. Kiekvienas galėjo susimalti kiek jam reikėjo savomis girmomis. Žandarai tai patyrė, davė griežtą įsakymą; garsydami didelėmis bausmėmis (jų visus įsakymus lydėjo sunkių bausmių grėsmės), suvežti jiems girmų viršutinius akmenis. Niekam neduota išimtis jų pasilaikyti. Tokioje baimėje žmonės gyveno, kad beveik niekas nedrįso to įsakymo nepildyti. Kai kas stengėsi įsakymą aplenkti, susirasdami kokį seną girmų akmenį ir jį nuveždami žandarams, o girmas sau pasilaikydami. Laimingesni buvo tie, kurie turėjo dvi girmas. Žandarai suvežtais girmų akmenimis išsiklojo sau takus gyvenamame vienkienyje. Jiems 1918 m. gale pasitraukus, žmonės galėjo parsivežti sau namo iš purvo ištrauktus akmenis.

Griežtai buvo uždrausta plauti gyvulius mėsa bei leidimo. Niekas, žinoma, tokio leidimo gauti nebandė. Bet pasiskerdę bent vieną kiaulę apie Kalėdas kiek vienas paslėptą papenėtą paršuką ar kiaulę anksti rytą, kol žandarai dar aplinkui neturėjo jodinėlių. Truputį bėdos būdavo su sivilinimu. Žandarai ir iš toliau gali pamatyti ugnį ar bent dūmus. Dėl to kai kas, užuot kiaules sivilinęs, jas šutindavo karštu vandenimi. Bet tokia procedūra buvo neįprasta žmonėms ir jų gyvenamose sąlygose sunkiai vykdoma. Tad įprasto sivilinimo daugumas neatsisakė. Nuo žandarų akių apsisaugoti paskerstas kiaules veždavo sivilinti į artimiausią mišką. Mėsos taipgi nedrįsdavo laikyti svirnuose ar kamaroje, kad žandarai per kratas nerastų. Ją slėpdavo klijimų šiauduose ar net tvartų aukštuose.

Nuolatinėje baimėje ir netikrumo gyvenančius žmones slėgė dar ir dvasinė glūdoma. Mažai buvo mokyklų ir tai tik pradžios. Gimnazijos buvo vos kelios visoje Lietuvoje. Išnyko laikraščiai, knygos. Vienintelis laikraštis, kurį kai kas gaudavo pasiskaityti, buvo "Dabartis", vokiečių jų propagandai leistas. Žmonės gyveno nežinioje, beveik neturėdami supratimo kas darosi pasaulyje. Nepakęsdami vokiečių, prisimindami prieškarinius laikus ir sakydavo sau "prie rusko buvo geriau".

Kokia ateitis, kaip vyksta karas ir kuo jis galės baigtis — niekam nebuvo aišku. Kai dabar skaitome istorijose ir šiaip raši-

Sofija Butkus (iš dail. Viktoro Petravičiaus vedamų klasių Chicagoje).

niuose apie lietuvių veiklą Vilniuje, ypač apie 1917 m. rugsėjo m. konferenciją, apie jos išrinktąją tarybą, atrodo lyg tai buvo dalykai, palietę visą kraštą ir visuotinai žinomi. Iš tikrųjų taip nebuvo. Mūsų garbingi Vilniaus veikėjai neturėjo sąlyčio su kraštu, nes okupantas neleido. Žmonių nepasiekė ir tarybos planai. Net Vasario 16 d. aktas kraštui paliko nežinomas. Apsilenkiama su aruometine padėtimi, kai dabar spaudoje rašoma, kad 1918 m. vasario 16 d. vienoje užkampio bažnyčioj skambinta varpais dėl Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo. To negalėjo būti, aktas okupanto neleistas paskelbti.

Gūdžioje buityje ėmė brėkšti laikai nuo 1918 metų pradžios,

kada ėmė grįžti iš Rusijos pabėgėliai, kariai ir šiaip ten gyvenę ir sklindę žinios apie carizmo žlugimą ir revoliucijas. Atvažiuo nemaža politikuojančių, subrendusių ištisus metus vykusių revoliucinėje maišatyje. Iš sklindančių politinių kalbų visiems jau darėsi aišku, kad buvęs "ruskis" jau nebegrįš ir kažkas nauja turės būti. Tuo pačiu metu imta just, kad vokiečių žandariškas režimas negalės ilgai tvirti. Šiose aplinkybėse ir Lietuvos nepriklausomybės mintis galėjo rasti atgarsį gyventojų masėse. Prelato M. Krupavičiaus prisiminimai ir yra tam ryškūs liudijimai.

Nepriklausomybė iš neigiamos pusės. Nepriklausomybės pasiūlymas, (Nukelta 12 psl.)

Kertinė Parastė

KOKIA BUS NAUJA IŠEIVIŲ BAŽNYČIA?

Per tris pirmuosius krikščioniškos eros šimtmečius krikščionys neturėjo nei brangių, puošnių altorių, nei erdvių bažnyčių. Tikėjimo žodis buvo perduodamas laukuose ar kaktakombosė. Jie tuo ir skyrėsi nuo tų laikų pagonių ir žydų, kurie turėjo savo šventyklas.

Bažnyčia tuo laiku nebuvo pastatas, bet žmonės. Statinys šiandien yra vadinamas bažnyčia vien dėl to, kad tai yra vieta, kur žmonės susirenka melstis.

Bažnytinio pastato statybos prasidėjo tik ketvirtam šimtmetyje ir tik po to atėjo didžiųjų katedrų, bazilikų ir mažų koplyčių amžiai. Gi šiandien iškilmingų ir brangių bažnyčių problema vėl priėjo prie savo statiško taško, ypač, kai pradedama kalbėti apie monumentalinių bažnyčių finansavimą.

Atrodo, kad kažkas jau yra ne taip, kaip buvo anksčiau.

Manymas, kad bažnyčios pastatas yra tikėjimo aktas, kuriuo žmonės įamžina save marmure, plytoj, cemente, metalė ar kitose medžiagose yra pasikeitęs.

Kartu pasikeitė ir galvosena, kad kuo patvaresnė yra medžiaga, kuo didesnis yra pastatas, kuo brangesnė jo kaina, tuo bus daugiau įsisteikima Dievui. Tik šimtmečiai, kuriuos vadiname Tikėjimo Laiskais, yra sukūrę religinę architektūrą, kuria šiandien gėrisi kiekvienas turistinis Europoj ir kiekvienas meno ir architektūros studentas, kuris nori pažinti savo profesijos istoriją. Jie gėrisi ir niekad nepamiršta jos didybės, skonio ir proporcijų.

Romų turistai stebisi Michelangelo Sikstinės koplyčia ir Bernini kolonadom. Florencijoj jie negali atitraukti akių nuo renesanso bažnyčių meist-

riškumo. O Venecijos ir Paryžiaus katedros jiems tiesiog kalbėta kalba į estetinius jausmus.

Tačiau, ar kartais visos tos bažnyčios neatrodo, lyg nesančios Maldos Namais, bet brangiais muziejais, kurie turistui daug pasako apie kitų šimtmečių žmonių tikėjimą, bet nesąžina įprastais šių dienų akcentais, formom ir funkcijom?

Atitolusios nuo realybės, šios bažnyčios tapo lyg turistinė dalimi kartu su kitais turistų lankomais senovės pastatais. Kiek turime nepilnai tinkančių, nors dar naudojamų, bažnyčių, yra pastebėta tik po dabarties liturginių reformų. Pavyzdžiui, gotiko stiliaus bažnyčiose altorius yra per toli nuo žmonių, o romaniško stiliaus pastatas sukelia "koridorius" įspūdį. Moderni architektūra šią atstumo problemą sprendžia, atitraukdama altorių kuo toliau nuo žmonių ir išdėstydama suolus aplink kunigą veduklės formoje.

Šių dienų žmogus kuria ne tik savas liturgijos formas, bet ir naujas vietas, kuriose jis tas liturgijos formas išreiškia, nežūrint, kiek kasdieniškas ir pigus būtų ir jų papuošimas. Jis čia naujas bažnyčias pritaiko ir savo specifiniams reikalavimams.

Gal netolimoj ateityje ir mums teks pakeisti turimas savas bažnyčias, senas gal teks palikti ir visai naujuose sklypuose statyti kitokias, su mums praktiškėmis architektūriniais sprendimais? Bet ir čia kyla klausimas, ar taip didelės išievių bažnyčių išlaidos turėtų padengti tik vieną pastato tikslą — jo liturginę funkciją?

Ar bažnyčia negalėtų būti taip suplanuota, kad ji taptų išieviui ir savotišku įvairiatikslu pastatu, kuris vienu laiku būtų naudojamas Mišioms, bet vėliau galėtų būti pakeičiamas į klasių, paskaitų, susirinkimų, minėjimų ar kitų, dar nežinomų čionykščio gyvenimo pareikalavimų erdves?

Įvairių judančių sienų ir įvairių padalinių pagalba ar toks erdvus pastatas, ypač mažesnėse ir mažiau turtingose kolonijose, specialiai tam suplanuotas ir Bažnyčios patvirtintas, ar negalėtų būti jis naudojamas dešimteriopai įvairresniems reikalams?

Modernus išievis katalikas, gal tuo pačiu čia rastų sujungtą ir liturgiją, ir prie jos daugiau prišlijusį savo kasdieninį gyvenimą, ir net visa tai, kas yra humaniška jo pilnesnei būčiai?

P. Mln.

Šiame numery:

- Kokia bus nauja išievių bažnyčia.
- J. Jakstas apie prel. M. Krupavičiaus 1918 metų atsiminimus.
- Kazimieras Būga ir Augustinas Voldemaras Ad. Varno atsiminimus.
- Prano Kozulio eilėraštis.
- J. Savojo apybraiža.
- Apie Ramūno sutemas ir aušras.
- Neuznėskime ir šios Vydūno darbų krypties.
- Dail. V. Petravičiaus Chicago Parkų distrikto meno direktorius.
- Filmų įvairumai.
- Nauji leidiniai.
- Akademines provalstės: Pokalbis su Mirga Pakalniškyte, ŠALSS 1967 Metraščių.

Lietuvių kariuomenės dalinio štabas 1919 metais fronte, kovojant prieš rusus bolševikus. (Iš Br. Kviklio archyvo).

VIENO PASIPASAKOJIMAS - EPOCHOS LIUDIJIMAS

(Atkelta iš 1 psl.)

kaip prelatas pastebi, minios visur entuziastiškai priėmė. "Po kiekvieno Nepriklausomybės žodžio kildavo audra plojimų". Gyvenamojo laiko ženklas buvo tas karštas nepriklausomybės pagėdavimo motyvas: atsikratyti nenekentamų, žmonėms iki gyvo kaulo įkėrėjusių vokiečių jungu. Nepriklausomybė žmonėms pirmiausia reiškė laisvę nuo vokiečių žandarų siautėjimo. Tad jie suprato laisvę iš neigiamos pusės atseit, išsilaisvinimas iš vokiečių valdžios. Ir suprantama, dėl ko. Ji betarpiškai įsta ir todėl pagėdauta ją kiek galima greičiau ir atsikratyti. Tai liudija prelatas žodžiai: "Visuotinis pasirengimas jau šiandien stoti į kovą su okupantu buvo aiškus". Iš to pasirengimo suprantamos ir gausios prelatas paliudytos aukos.

Labai įdomus liudijimas apie mityną Sėduvoje. Jis labai būdingas gyvenamam laikui. Čia kalbėjo mokytojas Augustinavičius ir vikaras Vaitekūnas ragino žmones griebtis ginklo ir varyti vokiečius iš Lietuvos. Jie abu kalbėjo, ko žmonės pagėdavo, jų kalbos atitiko žmonių nuo taikos, kokios tada vyravo Lietuvoje.

Vokiečių laikysena mitinguose ir būdinga gyvenamam momentui. Jie jau dabar jautė, kad jų viešpatavimas Lietuvoje atsidūrė kritiškoje padėtyje. Jau pats kalbėtojas buvo paskelbęs Lietuvos nepriklausomybės deklaraciją. Įvykliai rytų fronte po Lietuvos Brastos taikos taipgi nelaidavo jiems neribotos valdžios užimtose rytų kraštuose. Jiems darėsi aišku, kad, norint ar nenorint, teks paįsinti vietinių gyventojų politinių siekimų. Tegul būtų pabandęs prelatas ar mokytojas su vikaru metus anksčiau panašiai viešai prieš vokiečius pakalbėti. Jie tikriausiai būtų atsidūrę kokioje Vokietijos koncentracijos stovykloje. Tiesa, vokiečiai po kelių dienų reagavo, tardydami mokytoją, vikarą ir dar kitus sėduviškius. Bet, tur būt, jų nebaudė ir laisvės paleido.

Laiko ženklas prelatas įtarime

Matyti žandara, klausydami prelatu kalbų, suprato jį esant iš Rusijos atvažiuusį, tariant iš bolševikų krašto kilusį. O vokiečiai tuo metu, nors ir buvo pasirašę taiką su bolševikais, tačiau kovojo su jais, verždamiesi į Rusijos gilumą. Tad bolševikai buvo jiems priešai. Prie to prisidėjo ir ideologinis priešingumas, nes Vokietija tebuvo dar senoviška imperija, kuriai bolševizmas negalėjo būti pakenčiamas. Šiose aplinkybėse vokiečiai ir galėjo įtarti prelatą esant bolševikų agentą, atsiųstą propagandai prieš juos varyti.

Kreishauptmano tardymas

Gaila, kad prelatas įterptas vaizdelis — kreishauptmano tardymas tik bendrais žodžiais apsakotas. Prelatas pateikė vien savo pasiaiškinimus, kas ir iš šiaip maždaug žinoma. Būtų buvę įdomiau skaityti ir laiko dokumentacijai vertingiau, jei prelatas būtų davęs jam tardytojo keltus klausimus ar šiaip kokias jo pastabas. Iš jų gal būtų šis tas paaiškėję, ką vokiečiai galvojo apie Lietuvus ateitį ir kokius planus turį jos atžvilgiu.

Vokiečių režimo sušvelnėjimą ženklinia ir prelatas pasuntimas į Vilnių, o ne į kokią Vokietijos koncentracijos stovyklą, kaip anksčiau būtų tikrai pasielę. Nors jie dar ir laikė Lietuvą okupacijoje, tačiau jautė artėjant naujus laikus, kur ir vietiniai turės balsą savo krašto reikaluose. Atsižvelgdami į kintančią padėtį vokiečiai prelatą paleido pir-

ma, tur būt, — po pagrindinio tyrinėjimo, vesto kontakte su tarība, — įsitikinę jį tikrai ne komunistų agentą esant.

Jautrumas bolševizmui

Iškalbingas liudijimas anų laikų politinei būklei yra vaizdelis su Vilniuje vokiečių areštą laiky tu iš Rusijos grįžtančiu lietuviu, Micevičiaus pavarde turėjusiu. Reikia stebėtis, kad vokiečiai laikė jį sulmtą net kelis mėnesius, įtardami Kapsuką esant, kol iš tolimos Švėkšnos atvarytas prelatas įtikinamai paneigė jo tapatybę su tuo bolševiku. Lyg Vilniuje nebūtų buvę daugiau liudininkų, gerai pažinusių Kapsuką ir galėjusių tą vargšą Micevičių iš kalėjimo išvaduoti. Matyti, tas nelaimingas ūkininkas nieko negalėjo nurodyti, kas galėtų nuneigti jo identifikumą su Kapsuką ir turėjo sėdėti, kol Kru pavičius atsitiktinai toje policijos įstaigoje atsidūrė.

Vaizdelis aiškiai rodo, kad vokiečiai sekė, kas dedasi Rusijoje ir žinojo, kad ten yra toks lietuvių bolševikų vadas Micevičius. Galimas daiktas, kad jie žinojo jį esant aukštu pareigūnu Stalino tautybių komisariate, einančiu lietuvių skyriaus viršininko pareigas. Antra — ir tai svarbiausia — jie, matyt, iš kažkur žinojo, kad jis turi atvažiuoti į Lietuvą ir kurti tarybinę respubliką, kaip iš tikrųjų ir padarė.

Kapsukas, Stalino įsakymas, vyko iš Maskvos į Lietuvą paskutinėmis lapkričio dienomis, po Vokietijoje įvykusios revoliucijos. Gaila, kad prelatas nepažymėjo datos, kada jis pats atsirado vokiečių lauko policijoje Vilniuje

Vincent Grzetich (Iš dail. V. Petravičiaus vedamų klasių Chicagoje)

Suzy Ziemski (Iš dail. Viktoro Petravičiaus vedamų klasių Chicagoje)

Irena K. Jūratė ir Kastytis (Lino raizynas iš dail. V. Petravičiaus vedamų klasių Chicagoje)

ir jam buvo parodytas tas ūkininkas Micevičius. Atrodo, jog visas prelatas prakalbų maršrutas ir suėmimas vyko prieš Vokietijos revoliuciją. O šiuo metu Kapsukas dar nesijudino į Lietuvą kakti. Bet Reicho vokiečiai, laikę bolševikus savo priešais, matyt, nujautė, kad Kapsukas skirtas Lietuvai bolševikinti ir todėl smarkiai įtarė tą nelaimingą ūkininką juo esant.

Pasišventėliai ir Lietuvos prisikėlimas

Skaitant gerbiamo prelatu per gyvenimus ir ypač būti Vilniuje, kai jį žandarai paleido, kyla pagarbos ir dėkingumo jausmas

tiems mūsų šviesuoliams, kurie ašonimis dienomis, skursdami ir vargdami, sirgo Tėvynės reikais. Jie pynė planus Lietuvos ateičiai. Gražiai išsireiškia gerbiama prelatas apie savo butą, kuri jį vadina kolchozu ir kalbė: "Joje kalame būsimą Lietuvos tvarką". Tik tokių kalbų dėka ir galėjo Lietuva anų laikų susidariusiose aplinkybėse prisikelti nepriklausomam gyvenimui. Gal mūsų tie pasišventėliai tada tikrai nenumatė, kaip Lietuva išsurs, nežinojo, kaip istorinis ratas pasisuks, bet jie tikėjo, kad jai laisvės saulutė pateks. Šiandieną, žvelgdami blaiviau į tą 50 metų senumo praeitį, turime pripažinti, kad mūsų pasišventėlių tikėjimui įsikūnyti padėjo susidariusios politinės aplinkybės. Lietuvos įsikūrimas, kaip ir visame istoriniame vyksme, lemiamą vaidmenį turėjo savai mingi veiksniai, kurie paskirų veikėjų gali būti tik pakreipiamai, bet nesukuriami. Veikėjų nuopelnas, kad jie supranta istorinį vyksmą ir pagal jį veikdami, veda visuomenę naujais keliais. Taip elgėsi mūsų veikėjai pasišventėliai ir sukūrė nepriklausomą Lietuvą. Dabartinis lenkų istorikas J. Ochmanskis, parašęs tikrai moksliską, nuosirdžią, be jokių įkaltnių politinių (tik vietomis pasitaiko šio kiek tokie marksistiniai sylstelėjimai) ir nacionalistinių minčių Lietuvos istoriją, kalba vienoje vietoje (247 p.): "Be pačių lietuvių nepriklausomybės pastangų jokios didžiųjų valstybių deklaracijos nebūtų prikėlusios Lietuvos nepriklausomos valstybės". O pirmos pastangos išėjo iš Vilniuje susispietusių mūsų veikėjų, kurių tarpe vienas pirmūnų buvo garbingas straiptis "Per bekylančią laisvę Lietuvą" ir kitų autorių.

DAILININKAS VIKTORAS PETRAVICHUS CHICAGOS PARKŲ DISTRIKTO MENO DIREKTORIUS

Labai malonu matyti, kad vis daugiau ir daugiau lietuvių užima atsakingas pareigas Chicago miesto savivaldybės gretose. Pereitais metais ten dirbęs sol. Alg. Grigas kreipėsi į dail. Vikt. Petravičių, prašydamas jo pradėti meno dėstytojo programą Chicago Parkų distrikte. Po ilgesnių diskusijų, viską detalai aptarus, dail. V. Petravičius sutiko vadovauti visai šiai meno sričiai. Tada reikalingas buvo referuotas rajono viršininkui p. Al. Kumskiui. Kumskis problema greitai išsprendė, ir dail. V. Petravičius pradėjo organizuoti atskiras kurso klases. Reikia pastebėti, kad direktoriai Anthony J. DeJulio ir P. J. McCarthy buvo patenkinti, dail. V. Petravičiaus angažavimu ir linkėjo jam daug sėkmės.

Neprabėgo nė viena savaitė, o į klases tuoj pat užsiregistravo daugiau kaip 60 mokinių. Pradėjus darbą, mokinių skaičius vis didėjo kas dieną, kol pasiekė 120 ribą. Tada nauji mokiniai net negalėjo patekti į klases. Įdomu, kad apie 40% mokinių sudaro įvairaus amžiaus lietuvių studentai.

Apie dail. V. Petravičių daug kalbėti nereikia, nes visiems yra žinoma jo pasiektos aukštos meno sritys. Tačiau norėtysime čia atskleisti bent keletą komentarų, kuriuos teko išgirsti iš amerikiečių. Vienas tėvas, pamatęs savo sūnaus grafikos darbus, atėjo į Parko distrikto į klases, kokią techniką dailininkas Petravičius naudoja, kad sūnus pasiekė beveik profesionalaus lygio rezultatus. Vėliau gi paaiškėjo, kad anas mokinio tėvas yra pats komercinis dailininkas. Vieną vakarą Parko direktoriui skambina ponias, klausdama, kiek ji skolinga už tokią gražią mozaikos peleninę, kurią jos dukra parsinešė iš pamokų. Po ilgesnio pokalbio direktoriui pasisekė įtikinti, kad mergaitė pati tą peleninę padarė meno klasėje, ir jokių mokėsi čia nereikia. Sekančią sa-

vaite jau pati mergaitės motina su savo draugėmis atėjo mokytis mozaikos meno.

Dail. V. Petravičius į kurso programą jau spėjo įjungti grafiką, mozaiką ir tapybą. Aplanke Gage Parką, Marquette Parką ar West Lawn Parką, visur matysime pulkius darbo vaisius, kuriuos brandina ši meno programa. Parkų direktoriai Ed McCabe, George Carpita ir Alg. Grigas dėl to yra gavę daugybę labai palankių atsiliepimų iš

Dr. Ant. Rudoko kabinetą perėmė optometristas

DR. EDMUND E. CIARA

2709 W. 51st Street
Tel. — GR 6-2400

Val. pagal susitarimą: Pirm., antr., ketv. 10-12 val. Penkt. 10-12 val. Šeštad. 10-12 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-0960

DR. E. DECKYS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS

CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS

Akušerija ir moterų ligos
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670

Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepiu, skambinti: MI 3-0001

Ofs. HE 4-1414. Rez. HE 7-0867

DR. B. GAIZIONAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akušerija ir moterų ligos

2454 West 71st Street
(71-09 ir Campbell Ave. kampas)

Val. kasdien 1-3 ir 6-8 val. vak. Šeštad. 12-3 val. popiet. Trečiadieniai uždaryti

Ofs. PR 6-0022. Rez. PR 8-0960

DR. E. JATULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika

2815 W. 71st Street
Ofs. val. kasdien nuo 8 iki 9 v. vak. Šešt. nuo 9 iki 12 val. arba susitarimu

Ofs. PO 7-6000. Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street

Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadi. ir šeštad. uždaryti.

Ofs. ir buto tel. OL 5-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadi. ir šeštad. tik susitarimu.

Tel. — REliance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuviai gydytojas)

3925 West 59th Street

Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12 iki 4 val. p. p. 6-8 val. vak. Šeštad. 12-3 val. p. p., trečiadi. uždaryta.

Tel. ofs. ir buto OL 5-1159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išgyrus trečiadienius. Šeštadieniai 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
KODIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE

MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue

Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 — 8 val. vakarų. Trečiadi. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. Šeštad. 11 val. ryto iki 8 val. p. p.

Ofs. tel. RE 7-1108

Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS

AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGŲ
2817 West 71st Street

Telefonas HE 6-3545
(Ofs. ir rezidencijos)

Valandos pagal susitarimą

Ofs. tel. PR 8-7775; Rez. PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS

CHIRURGAS
2858 West 63rd Street

Valandos: pirmad., ketv., 5-8 val. antrad. ir penkt. 1-4 val. Priliminėja tik susitarimu

Ofs. HE 4-1818. Rez. PR 6-0801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos

2454 West 71st Street
(71-09 ir Campbell Ave. kampas)

Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-6 v. vak. Šeštad. 9 v. vak. ir 2-4 v. vak.

amerikiečių visuomenės. Jau net ateinančio rudens klases pradeda dabar pilnėti. S. m. birželio mėn. 22 ir 23 d. Marquette Parko patalpose 67 gatvė ir Kedzie Ave. įvyks šių studentų meno paroda. Planuojama išstatyti apie 120 darbų. Visuomenė yra kviečiama apsilankyti ir apžiūrėti šią pirmą tokią meno parodą. O "Draugo" kultūrinio priedo puslapis šį kartą iliustruojame Viktoro Petravičiaus mokinių darbais, sukurtais jo vedamose klasėse. k.

— Anglijoje 1966 m. lankėsi 750,000 amerikiečių.

ASSOCIATE OPTOMETRISTS

Lietuviškai kalba

DR. FRANK PLECKAS, OPT.

3424 W. 63rd St., GR 6-7044

Tikrina akis. Pritaiko akinimus ir "contact lenses".

Val.: 9:30-12:30 ir 1:30-3:30

Kitais valandais susitarimu

Išsivys trečiadienį

DR. A. PUSTELNIKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS

Tel. Ofs. PR 6-7800; Namų 925-7007

5159 So. Damen Avenue

Valandos: 2-9 val. p. p. Išsivys trečiadienį

Tel. 423-2680

DR. E. RINGUS

RENTGENOLOGAS

9760 So. Kedzie Avenue

Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v. vak. ir 9 v. vak. Trečiadienį ir šeštadienį 8 v. vak. ir 9 v. vak. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS

SPEC. ORTOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street

Prieš šv. Kryžiaus ligoninę

Val.: pirmad., antrad., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. vak. Šeštad. nuo 2-4. Trečiadieniai ir kitu laiku susitarimu telefonu.

Tel. REPUBLIC 7-2290

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ, PUSLIES IR PROSTATO CHIRURGIJA

Ofs. 2454 W. 71st Street

Val. antrad. nuo 2-5 popiet. ketvirtad. nuo 6-8 vak.

Ofs. tel. 776-2880

Rezid. tel. PR 9-6730

DR. ALDONA SIMKUS

AKIŲ LIGŲ IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIS

15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill.

Kabineto tel. 687-2020

Namų tel. 639-1071

Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street

Ofs. tel. REliance 5-4410

Rez. tel. GRovehill 6-0617

Valandos: pirm., antr., ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija

Ofs. 2750 W. 71st Street

Telefonas 925-8290

Valandos: 2-8 v. vak. penktad. 10-12 v. r. 2-8 v. vak. Šeštad. 1-4 v. vakaro. Sekmd. ir trečiadi. uždaryta.

Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS

Ofs. ir rez. 2652 W. 59th St.

Tel. PR 8-1223

Ofs. val.: Pirm., antr., Trečiadienį ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. vak. Šeštad. 2-4 val. popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195

DR. V. TUMASONIS

CHIRURGAS
2454 West 71st Street

Priliminėja ligonius tik susitarimu

Val.: 2-4 p. p. ir 6-8 v. vak. Trečiadi. ir šeštad. uždaryta

Telefonas — GRovehill 6-2823

DR. A. VALIS-LABOKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ AKUŠERIJĄ IR

2524 West 69th Street

Valandos: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. vak. Šeštadieniai 1 iki 4 val. Trečiadieniai uždaryti.

Tel. PROspect 6-9400

DR. ONA VASKEVIČIUS

(VASKAS)

GYDYTOJA IR CHIRURGE

6648 So. Albany Ave.

Val. pirm., antrad., ketv. 6-8 v. vak. penkt. ir šeštad. 2-4 popiet. Kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofs. PR 6-0446, rez. HE 4-3150

DR. F. C. WINSKUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street

Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. vak. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryti.

Ofs. tel. 767-2141, Namų 636-4850

DR. PET

APIE KAZIMIERĄ BŪGĄ IR AUGUSTINĄ VOLDEMARĄ

Pasakoja dailininkas prof. Adomas Varnas

JUOZAS PRUNSKIS

Prof. Adomas Varnas už dešimtmečio (su keliais mėnesiais) jau turės šimtą metų. Per ilgą savo amželi beplūduriuodamas mūsų visuomenės paviršiuje, turėjo progos susitikti su daugeliu mūsų istorinių asmenų, pirmiausių kūrėjų, neužmirštųjų kultūrininkų.

Dar būdamas Petrapiilyje 1900—1902 m. išstius dvejus metus dail. Varnas gyveno viename kambaryje su Kaziu Būga ir Augustinu Voldemaru. Varnas tada studijavo meną, pamokas lankydams vakarais, o rytais bibliotekoje studijavo literatūrą, kad praplėstų savo meniškų horizontus. Būga tuomet buvo tarnautojas meteorologijos stotyje. Turėjo žinias iš visos Rusijos ir ne kartą duodavo rašinių Prūsijoje leidžiamies laikraščiams apie Lietuvos orą.

Lietuviai studentai pas prof. Volterį

Visą atliekamą laiką Būga pasišvedavo lietuvių kalbos tyrinėjimui. Prof. Volteris beveik kas šeštadienį nupirkdavo stambią žuvį, pasikviesdavo Būgą, Varną ir Voldemarą. Varnas buvo prisidėjęs prie prof. Volterio leidžiamos knygos apie lietuvių tarmes, papasakojo keletą pasakų iš Joniškio apylinkės. Jas prof. Volteris užrašė tarmiškai ir vieną iš spausdino chrestomatijoje. Suėję pas prof. Volterį, aptardavo lietuvių kalbinius reikalus. Pokalbiuose dalyvavo ir Ant. Smetona, berods ir kiti. Būdavo kokie 5-6. Volteris, nors būdamas latvis, mėgdavo pagloboti lietuvių studentus. Ponia Volterienė kepavo ir mielai vaišindavo, o lydeką mėgdavo nupirkti ir, pakabinęs ant vašio, atnešdavo pats prof. Volteris. Nevoje žuvies buvo daug.

Pažintys lietuviškuose vakaruose Petrapiily

Apie tą laiką Lietuvių labdarinių draugų gavo leidimą ruošti Petrapiily lietuviškus vakarus su vaišinimais. Tuose vakaruose ėmė plisti pažintys. Ad. Varnas viename tokiame vakare padėklavo visą „Anykščių šilėlį“, be jokios knygos ir be suflerio. Pasiėjęs vaidinimui (buvo kažkokia komedija) prie A. Varno priėjo prof. Jaunius ir, pasigėręs deklamavimu, taisė kai kurių žodžių kirčiavimą. Pvz. A. Varnas žodyje „kalnai“ kirčiavo „I“, o Jaunius sakė kirčiuoti pirmąją „a“. Apie Jaunius Ad. Varnas jau buvo girdėjęs, mokymasis žemaičių kunigų seminarijoje, Kaune, kur lietuvių kalbos pamokoms buvo naudojama Jaunius patarus gramatika. Dėstė prof. Dirginčius. Jaunius atrodė toks ramus, gliai susimąstęs, kalbėjo iš lėto, darė įspūdį kitokio žmogaus negu paprastai susitinki.

Jaunius visuomet buvo lietuviškuose vakaruose. Juos ruošė lietuvių labdarinių, mažturčių ir kitos draugijos.

Tuose vakaruose visą laiką buvo sufleriumi K. Būga, o A. Voldemaras, Varnas ir kt. — vaidintojais. Atrodo, kad tuose vakaruose ir Būga susipažino su Jauniumi. Susipažinęs, kas savaitę bent kartą Būga eidavo pas prof. Jaunius, kuris jam buvo pavedęs kažkokį darbą.

K. Būga studijų metu

K. Būga įstojo į universitetą humanitarinėms studijoms. Pragyveno iš savo tarnybos meteorologijos srity, o paskiau gavo kažkokią stipendiją, berods iš Amerikos.

Būga buvo toks labai ramus žmogus. Jo neišmūši iš pasirinktos linkmės. Jokių impulsinių išsišokių nebuvo. Daug skaityda-

vo, daug prisinešdavo knygų iš miesto bibliotekos, kurios vyr. direktoriumi buvo lietuvis Baltramaitis, per kurį lietuviai gaudavo daug privilegijų gauti knygų.

Šeštadieniais ir sekmadieniais buvo einama į lietuvių parengimus, susirinkimus, o jau šokiadienių vakarais Būga labai uoliai studijuodavo, skaitydavo.

Lietuvių kalbos pamėgimu Būga užkrėtė ir A. Varną. Jau tada Būga kalbėdavo apie aiščius.

Mūsų jaunimo dienos Petrapiilyje buvo nelengvos. Kartą visa trijulė buvo būstinėje, kur mažturčių draugija rengė naują vaidinimą ir darė repeticiją. Kažkas pavaišino. Išėjus laukan — didelis šaltis, o paltukai studentų kuklūs. Varnas eina pasirietęs. Staiga pamato, kad iš aplinkinių gatvių, plakdami arklus, paspruko vežikai — kad nereikėtų vežti tų jauniklių, kurie, jiems atrodė, pavežus gali nesumokėti.

Būga buvo ne tik uolus sufleris, bet išstaisydavo veikalo kalbą, o taip pat ir jaunų vaidinimų tarimą išlygindavo.

Kadangi Būga turėjo tarnybą, tai pragyvendavo visai pakenčiamai.

Terminologijos komisijoj

Vėliau Ad. Varnas su Būga susitikdavo Kaune 1921-1924 metais. Kartu dirbo Terminologijos pilnates komisijoje, o Būga, Vi-relinūnas ir Varnas dar sudarė tokią specialią komisiją, kuri peržiūrėdavo iš ministerijos atsiųstus projektus, klausimus. Juos persvarstydavo ir savo pasiūlymą perduodavo pilnates komisijai.

Posėdžiaudavo dažniausia Vi-

Kazimieras Būga

reliūno bute, Zaliajame kalne. Dažniausia — sustoję ar vaikščiodami — buvo neramūs „gai-valai“. Projektą skaitydavo Vi-relinūnas ir buvo skubus siūlyti priimti. Būga būdavo atsargus, pasiūlydavo dar vispusiškai pagaloguoti.

Varną kalbos klausimams spręsti buvo rekomendavęs Jablonskis, suminėdamas, kad jis turės kalbos uolę.

Su K. Būga Kaune

Varnas Kaune kartkartėmis užeidavo pas Būgą. Jis gyveno universiteto kieme buvusiam name lyje, kuris ar tik ne sargui buvo skirtas. Butas — paprastas, su kambarėliais, kuriuos buvo prisi-glaudęs Būga su žmona ir dukterim. Žmona ir buvo kukli, sakydavo, kurgi gausi ką geresnio.

Būga buvo susikonscentravęs vien į kalbos reikalus. Tik tuo ir gyvendavo. Ir gatvėje sutiktas, daugiausia apie tai kalbėjo. Atrodo, kad tas nuolatinis įsitempimas, vienašališkas susikonscentravimas ir prisidėjo prie to, kad Būga gavo kraujo išsiliejimą smegenyse.

Terminologijos komisijos pil-

naties posėdžiuose vadovaudavo Jablonskis. Jei tada Jablonskis pasibėdavo, kad kurie tarptautiniai žodžiai buvo surusinti ar sulenkinti, tai būtinai stengdavosi juos sulietuvinti, surasti naują lietuvišką pakaitalą, kaip tai buvo suradę lenkai ir rusai. Ir Būga tai buvo pastebėjęs. Buvo didelis skirtumas tarp Jablonskio patriotinės tendencijos ir Būgos mokslinio bešališkumo.

Matydamas Būgos įtampą, Varnas jį traukdavo į kokias nors pramogas, kad jis atsipalaiduotų nuo darbo įtampos. Būga jam tada atsakydavo, kad tie visi kiti reikalai jam neįdomūs. Bet jei kur gatvėje susitikti Būga kokį literatą, beregint pradės jam dėstyti kalbinius dalykus. Būga niekam negailėjo savo patarimo.

Varnas buvo Voldemaro lotynų kalbos mokytojas

Ad. Varnui teko Voldemarą ruošti iš 4 klasių lotynų kalbos kurso. Pasakoja, kad Voldemaras turėjo fenomenalinę atmintį — vieną kartą perskaitė ir žino. Turėjo labai gerą regimąją ir klausos atmintį. Perskaitytos knygos puslapius gerai atsimindavo, kur kas parašyta.

Voldemaras buvo draugiškas, mėgdavo draugystę, bet tos draugystės ne visada sklandžios išlikdavo ilgą laiką. Jis mėgdavo pasijuokti. Juokai dažnai nebuvo nei per daug sąmojingi, nei per daug taurūs. Dažnai užgaulūs ki-tiems. Čia buvo nelaimingoji pusė jo tų didelių talentų.

Gabumų buvo nepaprastų. Per vienerius metus išėjo keturių klasių lotynų kalbos programą ir eksternu išlaikė į penktą klasę.

Laikydams egzaminus iš istorijos, jis taip daug, taip sklandžiai pasakojo, kad egzaminatoriai pastatė gerą pažymį, o jis ten tiesiog savo kūrybos buvo pridėjęs vieton istorinių detalių.

Brangino religiją

Studentaudami Varnas su Būga pamaldoms Petrapiily dažnai nueidavo į Sv. Kotrynos bažnyčią. Ir Voldemaras nueidavo, kiek rečiau, bet prieš religiją niekada nekalbėjo.

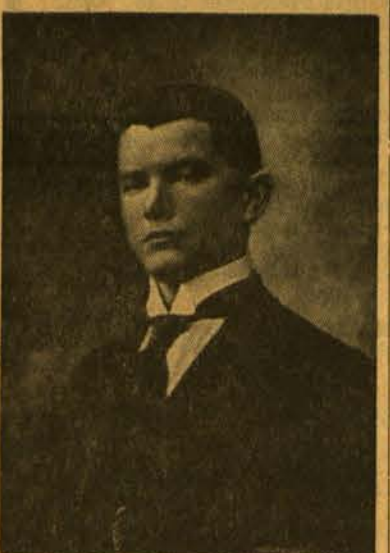
— Aš mėgdavau daugiau gilintis į religijos esmę, — kalbėjo A. Varnas. — Būga irgi buvo tos pačios krypties. Anais laikais studentuose buvo stipri nuomonė, kad žmogus žmogui turi būti

brolis ir krikščionių religijų nesutarimai buvo sunkiau pakeliami.

Tautų Sąjungos šaržai, Vilniaus bylą svarstant

Daugiau su Voldemaru Ad. Varnas susidūrė 1922 m. Tada Varnas, gavęs paramą iš Užsienio reikalų ministerijos, ir buvo pasikėsinęs iliustruoti Vilniaus bylą šaržais. Tuo reikalu išvyko į Ginevą, kur vyko Tautų Sąjungos posėdžiai. Ten susipažino su keliais užsienio žurnalais (ypač vienu šveicarų), kurie sekė Tautų Sąjungos posėdžius. Vienas jų, šveicaras, labai teigiamai atsiliepė apie Voldemaro kalbas Tautų Sąjungoje: jo nuostabią atmintį, jo sugebėjimą logiškai dalyką išdėstyti. Voldemaras kartą į Taut. S. gos posėdį atsiėmė stambų veiklą, kurio puslapius atmintį turėjo, neužsižymėjęs, kam jį rašau. Pamačiau, kad su manimi visai blogai. Tad ir vėl pas gydytoją. Jis, išklauses mano reikalą, mane paguodė, aiškina, kad raminantieji vaistai (mano atveju miego tabletės) yra dar tik bandymo stadijoje, ir jų veikimas dar galutinai nesąstirtas. Vieni juos vartoja — ir nieko. O kiti jų nepakelia. „Matyti, ir Tamsta jų nepakeli, tad nevertok“.

Ad. Varnas buvo pradėjęs kurti Jungt. Tautų dalyvių šaržus, bet jie taip ir liko neužbaigti.

Augustinas Voldemaras

Ypač sutrukdė Ad. Sruogos ir dar kitų pašto ženklų byla, kur Ad. Varnas buvo priverstas eiti eksperto pareigas ir prie tų bylų sugaišo trejetą metų. Apie porą šimtų piešinių — medžiagos iš Tautų Sąjungos — liko Varno namuose, išvykstant į Vakarus.

Taip dail. Varnui bepasakojant, prisijungė ir M. Varnienė. Ji prisiminė, kaip kartą lietuviai studentai, susirinkę pobūvio ir besiruošdami studentiškomis vaišėmis, pastebėjo, kad per mažai

Sv. Jurgis

Lietuvių liaudies skulptūra

ATMINTIS

J. SAVASIS

Žmogui, sulaukusiam garbin-go amžiaus, pasitaiko visokių bėdų. Manoji bėda — nemiga. Rodos per dieną esu pakankamai išvargęs, bet kai vakare atsiguliu, neįmanoma miegoti. Net akys nesimerkia. Taip ilgą laiką pasikankinęs, nutariau nueiti pas gydytoją. Išdėčiau jam savo bėdą ir jis man prirašė miego tablečių. Tačiau drauge įspėjo: „Atsargiai su jomis. Dažnai ir pastoviai jas vartojant, galima sau ir pakenkti“.

Vakare prieš guldamas paėmęs tabletes, tiesa, užmigdavau, bet ryte atsikeldavau lyg vaiduoklis. Klajodavau po kambarį, negalėdamas rasti lovos, nė iš vakaro pasidėty drabužių. Ryte, paėmęs skaitytą laikraštį, nesuvokdavau, ką skaitau, o sėdęs rašyti laišką, neatsimindavau, kam jį rašau. Pamačiau, kad su manimi visai blogai. Tad ir vėl pas gydytoją. Jis, išklauses mano reikalą, mane paguodė, aiškina, kad raminantieji vaistai (mano atveju miego tabletės) yra dar tik bandymo stadijoje, ir jų veikimas dar galutinai nesąstirtas. Vieni juos vartoja — ir nieko. O kiti jų nepakelia. „Matyti, ir Tamsta jų nepakeli, tad nevertok“.

Taip gydytojas pats pasmerkė tą priemonę, kurią man buvo prirašęs. Jis mane ramino, kad ir nemiga esanti naudinga, nes miegant yra laiko pagyvoti, pamąstyti apie savo likimą. Galima tada ir rimtą knygą paskaityti, kuriai šiaip nėra laiko. Taip apamintas, pasidaviau savo likimui.

Metams slenkant, aiškiai mačiau, kad ir be miego tablečių su mano atmintimi visai blogai. Štai susitinku seną pažįstamą, aiškiai matau jį, pažįstu gerai, bet, nors mane užmušk, ne-

teturima kiaušinių — vienam trūksta. Jie susimokė pagudravoti. Sugalvojo kažkokį neva žaidimą, užrišo Voldemarui akis ir, jam nematant, kiekvienas pasiėmė, suvalgydami po kiaušinių, palikdami Voldemarą be to skanėsto...

ŠVENTASIS JURGIS

Tai aš esu — šventasis Jurgis —
gausybėse šaunių tarnų,
kurie gyvendami daug vargo
ir bandė žemėje užmušt

tamsybę, vargą ir netiesą,
glbiai įleidusią šaknis
į kūrą didelį ir šviesų —
pačion širdin, kaip akmenin.

Aš daug piktybių nugalėjau,
lyg ugningųjų slibinų,
kol pajudėjo ryto vėjas,
tartum šaltinis iš kalnų,

ir pailėtė neramią kaktą
taurus ir mąstancio žmogaus,
kuris, praradęs lygų taktą,
vargiai kada beatsigaus

po smūgių audroje tamsiojoj,
po kūrėjų kritusių taidklai —

Bet aš vis vien į kovą joju,
ir spindį saulėje ginklai!

gimnazijos klase. Apie ją pagalvodavau ir pirmiau, bet ji buvo apdengta lyg miglos: vos vienas antras veidas matydavosi iš po to rūko. O klasėje buvome daugiau kaip 40 mokinių, kurių vos trejetą pavardžių prisimindavau. Gi dabar matau ją su visom smulkmenom, atsimenu visų klases draugų ir draugių vardus, matau aiškiai jų veidus, drabužius, regiu, kur kuris sėdėjo: berniukai kairėje klasės pusėje, mergaitės — dešinėje, i kur nuolat kryptavo mūsų berniukų žvilgsniai. Kartą biologijos mokytoja drėbė man karčią pastabą: „Ko ten kruti, lyg utelė po šašu, ir vis kreipi galvą į mergaičių pusę!“ Dabar atsimenu gerai, kuris yra iš kurios parapijos, iš kurios mokyklos įstojo į mūsų klasę. Dauguma buvo iš Pilviškių vidurinės mokyklos. Būdavo direktorius, jei mokinyne nežino pamokos, staiga paklausia: „Ar tik nebūsi iš Pilviškių?“ Tam patvirtinus, kad tikrai esąs iš ten, direktorius liūdnai užbaigdavo: „Iš Pilviškių! Sėsk, nes nieko neįmanai“.

Šalia klasės draugų, iškilo atmintyje ir mokytojų vaizdas. Da bar aiškiai matau juos, lyg pamokoje sėdėčiau. Vieni rimti, kiti linksmi, vieni mokinių mylimi, kiti nekenčiami. Prisimenu puikiausiai ir pravardes, kurias mes išdykėliai jiems prisigėmė: matematikos mokytojas — Špusčius (jis, išgirdęs taip jį vadinant, apsišverkdavo), geografijos mokytojas — Buliukas, Bažnyčios istorijos — Focijus, aritmetikos — Ožys (jis nešiojo barzdą). Kartą tas „Ožys“ nubaudė visą mūsų klasę, kai mes praplūpome juokais dėl jo kišenių: je išiliejusio pieno. Mat, jis atsiėmėdavo priešpiečiams butelį pieno, o kad pienas neatšaltų, nešiodavosi jį kelnų kišenių. Kartą, besėdinčiam katedroje, bu telis atsikimšo, ir pienas pasiliejo iš kelnų... Rusų kalbos mokytoja, dėl jo ilgos, žilos barzdos vadinome Sv. Petru ir pavasariais bandydavome jį jo barzdą paleisti kelis karkvabalius. Paskui panelės mokytojos: senovės istorijos — Raulė (ji kartą sumaišiusi pavardes, man už gerai išmoka pamoką parašė dvejeto, o nieko nemokėjusiam penketą), pašy-bos — Pana (ji visada būdavo labai išsišpūčiusi, bet vargė kur čia), prancūzų kalbos — Made-moiselle (jai baisiai patikdavo,

(Nukelta į 5 psl.)

APIE RAMŪNO SUTEMAS IR AUŠRAS

PR. RAZMINAS

Antanas Ramūnas, 15 Suteimų I Aušra. Spausd no "Tėviškės Žiburių" spaustuvių Toronte 1967. Išleista autoriaus lėšomis. Knyga 453 psl., iliustruota autoriaus nuotraukomis. Kaina \$6.00, gaunama "Drauge".

Tai šesiu dalių, kaip autorius sako, "vyraujamajam pedagoginio pobūdžio knyga." Jeigu jau pats autorius negalėjo duoti šiai knygai tikslaus apibūdinimo, tai skaitytojas, beskaitydamas knygos puslapius, susiduria su dar didesniais neaiškumais. Tiesa, čia yra žinių, iš pedagogikos istorijos ir pedagogikos kryptų, tačiau jos išsitraukusios po knygos puslapius. Susidaro įspūdis, kad knyga parašyta žurnalisto, keliaujančio per pasaulį, negu mokslininko kabinete. Tai labiau stebėtojo darbas. Autorius čia poetas, čia paskaitininkas, čia recenzentas, čia šiaip sau pokalbininkas.

Patį knygą pastatyta ant labai abejotinos vertės pamatų — savosios poezijos, kuri nepajėgė atlaikyti paties statinio sunkumo: pamatai prasiskiedė, ir statinys neteko moksliniam darbui reikalingos atramos. Ir ko šioje knygoje nerasi? Net paties autoriaus šeimos intymiausių paslapčių, i kurias skaitytojas nenori jokiu būdu brautis. Tik norėtų pasakyti, kad be galo retos žmonės su tikrąja rungtyniauti savo vaikų skaičiumi su savo vyrų parašytų knygų skaičiumi...

Autorius gana neapdairus, įsiskundamas į lietuviškosios kultūros kūrėjų vardyną. Ne visi, su kuriais profesorius susitiko bei kalbėjosi ar kurių vardus atsiminė, jau yra ar buvo lietuviškosios kultūros neabejotini kūrėjai. Geriau būtų buvę, jei profesorius būtų parašęs veikalą iš savo darbo srities, o tai, ką jis davė skaitytojui šioje knygoje, būtų palikęs žurnalistams ir kitiems mokslo žinių populiarintojams.

Tiesa, kad prof. A. Voldemaras buvo neeilinis žmogus, turėjo gabumų politikai ir literatūrai, tačiau ar buvo reikalinga skaitytojui jį pristatyti su tokiais patosais: "Atskiri sakiniai, išsireikšimai, mintys, savokos, vaizdai, simboliai, palyginimai, pašėlęs kalbos ritmas, kosmiški įsisiūbavimai iki šiai dienai vis man skamba, aidai, marguliuoja, sklen dena, ošia, vilniuoją mano atmintį, mano širdį, mano sąmonę, mano pasamonei... Galvoda mas apie Voldemarą, negaliu negalvoti apie Ciurlionį, Būgą, Jaunių, Vydūną, Milišų, Vaižgantą, Maironį, etc. Ir žinoma atvirščiai. — Kodėl žiaurus liki mas Tave taip anksti išplėšė iš mūsų tarpo, Lietuvos ereli?!" (209-210).

Mokslieiviai ir studentai daug kuo susižavėdavo, bet tai susižavėjimą bandyti perteikti skaitytojui kaip auksinį pinigą ir po kelių dišimčių metų naujomis kartoms, silpną supratimą teturintiems apie ano meto "Skaitymus" ir jų skaitytojus, yra jau nutolimas nuo realybės. Tuos "Skaitymus" mes visi skaitėme ir jais žavėjomės, tačiau laikas ir gyvenimo patyrimas i mūsų išgyventų metų puslapius yra i-rašęs ir priešingų dalykų. Tad moksliniame darbe turėtų būti vengiama hiperbolių. Nereikėjo ir Ciurlioniui ant galvos uždėti pedagogo aureolės. Visi sutinka me, kad jis buvo genialus me-

nininkas, ir to užtenka jo išli kimui. Juk tam tikra prasme kiek vienas žmogus yra pedagogas — mokytojas, ir tuo titulu šian dieną nei daug pirsksi, nei par duosi. Na, sakysim, imtumėm ir pradėtumėm ginčytis, kas dides nis pedagogas: Pestalozzi, Foers teris ar Ciurlionis... Žmogiškose aplinkybėse genialumo ir men kumo matas suprantamas tam tikrose ribose. Kaip per didelę neapykanta blogiui, taip ir per didelės entuziazmas išylančiam gėriui turi ir neigiamų pusių.

Kūrybingas humoras yra šio kio tokia prasme vertybė, tačiau toks, kuriuo pristato autorius skaitytojui savo šeimos intymų jį pasaulį, verčia suabejoti, kad jis tinkamai panaudotas. Nėra žavingas kad ir šis autoriaus hu moras: "Mokslo vyras be humoro, tai kaip moteris — be seksapi liol..." (psl. 209).

Argi toks "greitas" rašymas negali pakenkti mokslininko pre stižui? Gera, kad veikalas pasi rodė tik lietuvių kalboje. Jei jis panorėtų jį pristatyti kitatau čiems, turėtų gerokai prie jo pa dirbėti, daug ką išbraukdamas ir išlygindamas.

Veikalo stilius ne dinamiškas, kaip kažkas jį pavadino, bet iš

Prof. A. Ramūnas. Paplauskas

pūstas, perkrautas. Tiesiog kva pą užima, kol perskaitai sakinį.

Tai informacinio pobūdžio knyga. Tačiau, nežiūrint čia su minėtų kai kurių neigiamų kny gos bruožų, skaitytojas joje už tiks ir gana vertingų ir įsimin tinų dalykų. Jis bus pagautas au toriaus entuziazmo gėriui. Jis čia susipažins su federalizmo bei Europos apjungimo idėjomis, su Europos kultūrine misija. Dr. A. Ramūnas gana gyvai pristato Ka nados akademinį pasaulį su jo var gais, rūpesčiais ir laimėjimais. Nebūtų pro šalį, kad ir lietuviš kojį studentija šią knygą paskai tytų. Ji daug čia rastų, ko dar nežinojo ir ko neskaitė. Ji verta paskaityti ir mūsų visuomenin inkui, kuriam puspadažiai prakiu ro, beiniant iš posėdžio i posėdį.

Autorius turėjo atsiriboti ir nuo Lietuvos praeities ir ateities apoteozavimo. Kaip poezija, taip ir paskutiniai dalykai nėra moks lo sritis. Apleidžiant knygos pir mąją eilėraštinę dalį, kaip nesu spratimą, autoriui, rodos, ge riausiai pavyko sukomponuoti antroji ir penktoji dalis. Čia jis įprastu savo įsisiūbavimu duoda daug vertingų dalykų. Gal ir klystama, tačiau atrodo, kad dr. A. Ramūnas išina ten stipres nis, kur jis nuošaliau palieka sa vo mieląją pedagogiką. Ten jis atrodo ir stipresnis, ir skaityto jui patrauklesnis.

Ikyriai lenda i galvą mintis, kad profesorius, prieš spaudin damas šią knygą, turėjo duoti kam nors, kas pažįsta aprašomą jį pasaulį, paskaityti. Tada auto rius, gal būt, būtų išvengęs kai kurių knygoje pasitaikomų ne tikslumų.

Pavasaris parke...

Nuotrauka R. Kisieliaus

NEUŽLEISKIME IR ŠIOS VYDŪNO DARBŲ KRYPTIES

J. DAINAUSKAS

Palaikant ir ugdant lietuviš kumą išeivijoje, niekada nebū ty per vėlu prisiminti ir pasekti didelio lietuvių dr. Vydūno mintis, nurodymus šia krypti mi, tuo labiau šiomet, kad net dvi sukaktys primena mums tą mūsų filosofą, rašytoją, poetą - dramaturgą, muziką, pedagogą, kultūrininką: šimtas metų nuo jo gimimo ir penkiolika metų nuo jo mirties.

Čia norima priminti ypač tuos Vydūno darbus, kuriais jis, ra šydamas aipe Lietuvos kraštą, tautą bei jos kultūrą, kreipėsi į svetimuosius jų kalbomis. "Lietuvių - vokiečių santykių septyni šimtai metų" veikale (už kurį jis labai nukentėjo nuo nacių) Vydūnas rodo vokiečių padarytas lietuvių tautai skriau das. Gi ankstyvesniame savo veikale — "Lietuva praėjyje ir dabartyje" jis pateikia it enciklopedines žinias svetimiesiems,

pirmučiausia siekdamas atitai syti svetimųjų paskelbtas netie sas aipe lietuvių, apie lietuvių kultūrą ir lietuvių tautos sie kius.

Pastarasis veikalas vokiškai buvo paskelbtas 1916 m. 1917 metais tą veikalą kun. dr. A. Viskanta Ženevoje, Šveicarijoje, išleido prancūzų kalba (La Li tuanie dans le passé et dans le present). 1919 m. toji knyga bu vo išleista lenkų kalba. Ir vei kalo originalas, ir jo vertimai i kitas kalbas pasirodė tada, kai Lietuva dar sunkiai kovojo dėl valstybės atkūrimo ir tarptau tinio jos pripažinimo. O sveti mųjų nuomonei apie Lietuvą su formuoti toji Vydūno knyga kaip tik tuo laiku turėjo nema žos reikšmės. Jos vertę puikiai liudija ir josios turinys: I. Lie tuva pasaulio akyse. II. Lietu viškoji žemė. III. Lietuvos isto rija. IV. Senieji lietuvių papro

SACRED HEART SCHOOL

Andover, Mass. 01810

CONDUCTED BY THE BROTHERS OF THE SACRED HEART

Resident Grammar School For Boys — Grades 4-8

The philosophy of Sacred Heart School includes the time proved principle of (1) a sound mind in a sound body; (2) a clear distinction between right and wrong; (3) a positive inducement to do "what's proper" and not merely "what I like"; (4) a sense of truth and fair play; (5) a deep respect for authority, law and the property of others; (6) a habit of cleanliness, good posture and good manners. In short, Sacred Heart strives to bring out the best in every boy by helping each student to stifle selfishness and cultivate legitimate pride, self-respect and generosity. A 20-acre campus offers ample facilities for a well balanced athletic program. Two large recreation areas and a spacious gymnasium provide facilities for indoor activities, including pool, ping pong, checkers, chess, weight lifting, craft work, tumbling and roller skating. Outdoor sports include football, baseball, dodgeball, hockey, basketball and track. Music instruction is also available. Weekly lessons are given during class hours.

Kas tik turi gerą skonį,
viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

FURNITURE CENTER, INC.

MARQUETTE PK., 6211 S. Western PR 8-587

Vedėja — J. LIEPONIS

Normaliamas ir kervirtadieniam nuo 9 iki 9:30 val. Kitom dienom nuo 9 val iki 6 val. vakaro
Sekmadieniais atdara nuo 12 iki 5 val. popiet

koks tada buvo (jis ir šiandien, neabejojame, tebėra!) tarp Lie tuvių tautos pasiryžimo išlikti gyva ir ją supančių tautų noro ją "suvirškinti", sunaikinti lie tuvių savitumą.

Čia Vydūnas teigia, kad kiek viena tauta, Kūrėjo sutvėrta, turi teisę i savitą, nepriklausomą gyvenimą. Svarbu tik, kad tauta, jos nariai, kovotų dėl sa vo idealų, kovotų nepaliaujamai. Nuo to priklauso jos ateitis. Prisimintina, kad Vydūnas visą tai pirmoj eilėj kalba sve timiesiems. Šiandieną lietuviai, kur jie bebūtų, turi įnešę i vi sos žmonijos lobyną kur kas daugiau vertybių, negu tos kny gos paskelbimo metu galima bu vo manyti juos jų turint. Ta čiau pati mintis apie tai kalbėti svetimiesiems ir šiandieną nėra praradusi savo aktualumo. Di džulėse pasaulio bibliotekose (kuriomis naudojasi ir politikai bei žurnalistai) ir šiandieną en ciklopedinių žinių apie Lietuvą svetimomis kalbomis tėra per maža, nes ir tie patys Vydūno bei kelių kitų autorių panašaus pobūdžio veikalai dėl jų mažo tiražo beliko didelėmis biblio grafinėmis reitenybėmis.

Žinoma, ir pastaraisiais poka rio dešimtmečiais atskirų žiro nių ir įvairių kolektyvų rūpesčiu viena kita šios rūšies knyga yra parašyta bei išleista. Bet vis dėlto jų pasirodė per mažai, o lyginant su išeivių pajėgumu, galėjo būti padaryta kur kas

daugiau. Sukakties proga pri siminus Vydūną, veiksniams, fondams ir visiems mums rei kėtų labiau susirūpinti leidinių svetimomis kalbomis apie Lie tuvą ir lietuvių reikalu. Užtik rintas ir paskubintas lituanis'is nės enciklopedijos išleidimas anglų kalba čia būtų tikrai epo chinės reikšmės įvykis šios sri ties mūsų problemų sprendi muose.

PARDUODAMI
IŠ MODELINIŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida. Galima pirkti
daugiau ir išmokėtina.
SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western, Tel. GR 6-4421

Kuriam galui
mokėti daugiau?

PIRKDAMI NAUJUS AR VARTO TUS AUTOMOBILIUS SUTAUPY SITE NUO \$500 IKI \$1,000

PLYMOUTH * VALIANT

BALZEKAS MOTOR

SALES, INC.

4030 Archer. VI 7-1515

"U WILL LIKE US"

CHRYSLER * IMPERIAL

TURTAS 90 MILIJONŲ

Chicago Savings

and Loan Association

John Pakel, Sr., President and
Chairman of the Board

LAKŠTŲ TAUPYMO SĄSKAITOS

Chicago Savings Jums siūlo šešių mėne sių taupymo lakštus, už kuriuos pelnys ite 5 1/4%. Lakštai išduodami tūkst an tinėmis minimumas yra \$8,000.00. Nuo šimčiai mokami kas šeši mėnesiai nuo išdavimo datos. Lakštų sąskaitos yra apdraustos F.S.L.I.C.

TAUPYMO KNYGUČIŲ SĄSKAITOS

Chicago Savings tebemoka už knygutėse žymimas santaupas aukščiausius nuo šimčius, kokie kad yra leidžiami pagal Federalinės valdžios taisykles. Sudė ti niai nuosimčiai apskaičiuojami kiekvie ną pusmetį.

DAUGIAU TAUPYSITE...

DAUGIAU PELNYSITE.

Chicago Savings and Loan Assn.

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GROVEHILL 6-7575

HIGH RATES

4.75%

per annum
on regular savings

5.25%

per annum
on investment bonus

Savings Insured to \$15,000.00

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

(Atkelta iš 3 psl.)

kai į ją kreipdavomės šiuo galantišku vardu), vokiečių kalbos — Prapuolus Onytė (kai kartą šiuos žodžius rado parašytus ant lentos, tai išbėgusi iš klasės atsivedė direktorių). O ir patį direktorių pravardžiudavom Vilku, nes jis į mokinius žiūrėdavo iš paniūru, nors šiaip buvo labai geros širdies žmogus. Šiandien man gėda dėl savęs ir dėl savo draugų, kad buvome taip nedėkingi mūsų klasės mokytojams, kurie visa darė, kad mus išmokyti ir padaryti gerus žmonėmis.

Bet ne tik asmenis: prisiminti puikiausiai įvairius klases nuotykius per išstisus aštuonerius metus. Tai vienas iš gražiausių gyvenimo periodų su nekaltais draugystėmis, svajonėmis, nepasiekimais, laimėjimais, viltimis. Dabar taip aiškiai matau klases draugų mergaičių maldaujantį žvilgsnį, kai prašau atsakinėti pamoką, prašo pasufleruoti. Ak, tos draugystės! Bet prisimenu ir turinį anų mimių vulgarų laiškų, kuriuos gaudavau, kai aš, gimnazistas, norėdamas susitikti su liaudimi, kaimo vaikeliuose pasokdindavau „ju“ panas... Žodžiu, visą naktį, lyg kino ekrane, prabėgo gimnazijos laikai, su visomis atgijusiomis smulkmenomis.

Antrą nemigos naktį jau kita tema: mano karinė tarnyba prieš 50 metų. Staiga pasijutau pulke tarp iš visų kampų sumobilizuotų kareivių, tarp senų ir jaunų karininkų bei vadų. Tur būt, viso pasaulio kariuomenės tokia tvarka, kad, kai į kuopą ateina naujokas, jis tampa senesnių kareivių pašauks ir žiaurių pokštų auka. Kiek tada prisikentė, sukančias dantis, tėvynės la buil! O daugiausia tekdavo nuo tiesioginių viršininkų — būrio vado ir viršilos. Jie yra tikroji kariuomenės dvasia, bet nelaboji dvasia. O tos valandos po šautuvu su lengva ir sunkia kario apranga, ir vis už smulkmenas. Matau iškilmingai praeinančius karininkus, prieš kuriuos reikia pasitempti ir kariškai saliotuoti, kitaip jie tave užkalbins ir pokalbis baigsis „Dvi valandos po šautuvu...“

Bet būta ir gražių valandų, ypač kai jau apsiratau ir tapau senas kareivis. Tada ir aš kankindavau naujokus, kaimo berniukus, norėdamas iš jų padaryti vertus tėvynės gynėjus. Šiandien, po tiekų metų, anie metodai atrodo netikę, neatitinką laiko dvasios. Bet tai buvo tada, o ne šiandien, ir man „šiandien“ yra tik atgijusioje atmintyje.

Trečią nemigo naktį atgijo studentavimo laikai su visa romantika, su fukseimis, susitikinėjimais. Nemuno pašlaitėse, nusivylimais, kai tavo geriausias draugas paveržia iš panosės simpatiją, pagundos, stumiančios į savižudybę. O tos praleistos, nusimuliuotos paskaitos, profesoriai, korporacijos, studentų margos kepuraitės. Pagaliau politinė veikla, kai prieš rinkimus pasileisdavome į liaudį agituoti už tą, o ne kitą partiją. Porą kartų vos išnešiau kudašį nuo opozicijos atstovų. Kitą kartą buvau nukeltas nuo kalbėtojo tribūnos, gavęs ant švarko atlapo supuvusį kiaušini. Taigi kovota už idėjas, įsitikinimus. Visa tai matau, lyg vyktų čia pat, šiandien. Vyksta tai, ką Maironis dainavo:

Kiek atminimų, atsitikimų, Gyvų kitados, Vienas už kito brėšio ir švito Anapus ribos!

Taigi atmintis man aiškiai grįžo, ir dar kaip. Bet tas faktas pradėjo mane neraminti. Jei ir toliau taip tęsis, jei kas naktį grįš vis nauji ir sekantieji gyvenimo periodai bei epizodai, jei reikės vėl iš naujo juos pergyventi, kuo tas viskas baigsis? Juk tokio amžiaus sulaukus, praityje būta visko: gero ir blogo (gal daugiau blogo, negu gero), malonių momentų, bet ir klaidų, kurių geriau neprisiminti, palikti visa tai užmarštyje. Kur dėsio visą tą

praeties bagažą? Savo atsiminimų nesirengiu rašyti, o jei ir rašyčiau, tai kitų pavyzdžių, ap-rašyčiau tik šviesiasis savo gyvenimo puses. O atmintis pateikia ir tamsiasias. Jas iš naujo pergyventi koncentruotu būdu, reikia geležinių nervų. Ar aš išlaikysiu?

Visa tai šaltai apsvairstęs, nutariau, kad netekti atminties yra didelė Dievo dovana. Pati prigimtis jau taip sutvarkyta, kad po daugelio metų ant praeties įvykių nusileidžia uždanga, ir tada belieka gyventi tik su šia diena. O kiekviena diena turi pakankamai savo rūpesčių. Tad šią dieną maišant su jaunyste, su praėjusiais metais, gaunasi tik košmaras.

Dar vienas nepatogumas iškilo. Atgavęs atmintį, jau nesu-painiodavau asmenų, atsimindavau puikiai visų pažįstamų pavardes, bet kai norėdavau ką nors papasakoti, galvoje tuojau atsiradavo praeties įvykiai, nieko bendro neturį su pokalbiu. Tada nei iš šio, nei iš to imdavau juos dėstyti klausytojams, o jie tikriausiai pagalvodavo: „Vargšelis, gyvena jau tik praetimi“.

Visos tos situacijos akivaizdoje, nutariau nevertoti garsių amerikoniškų piliulių atminčiai gaivinti, nes prie jų veikimo, esu tikras, ir velnias įkiša savo uodegą, kad žmogų supainiotų, pažemintų ir lyg paskutinio teismo dieną, pastatytų prieš akis praeties klaidas, nuodėmes, kurias gal ir pats Dievas jau užmiršo, ir tuo būdu kankintų žmogų.

Ši vakarą vėl paėmiau miego tablečių. Tegul rytu būsiu apiblausęs, mieguistas, daug ko neatsimėnas, bet žinosiu, kad gy-

Pranas Lapė

Seniai, labai seniai

FILMŲ ĮVAIRUMAI

STASĖ SEMENIENĖ

Šių dienų opiausia tema

Jau kelintą savaitę Chicagoje vienas kino teatras yra gulte apgultas eilėmis žmonių. Juos čia sutraukia spalvotasis filmas „Guess Who's Coming to Dinner“, dabar apipildtas 10-čia nominacijų akademinei premijai gauti. Gvildinama jame pati aktualiausia tema, tačiau senovišku stiliumi, kaip prieš tris dešimtis metų.

Jau prieš ketverius metus buvo sprendžiamas tarptautinis venų šia diena be rūpesčių, be jaudinimosi dėl to, kas įvyko praityje. Kartais gera ir užsimiršti.

dybų klausimas filme „One Potato, Two Potatoes“.

Vedybos tarp baltųjų ir juodųjų dar nėra dažnos. Tačiau joms dažnėjant, ne vieną iš abiejų rasių verčia susirūpinti. Režisieriaus Kramerio naujasis filmas drąsiai sprendžia šią problemą, nors ir pavartodamas keletą triukų žiūrovui nuraminti. Filmas yra vienas malonesnių ir žiūrėti ir grynai menine prasme.

Pramoga yra šio filmo pagrindas. Kontroversinė tema išdabinta žavių žvaigždžių blizgančia vaidyba: Katherine Hepburn ir Spencer Tracy, o taip pat ir Sidney Poitier. Iš viso šiame filme stengiamasi žiūro-

vui, lyg mažam vaikui, davus ricinos nuryti, tuojau pakisti ir šaukštą medaus. Neapsieinama ir be „pasviestuoto sviesto“. Pagrindinė daina „Glory of Love“, daug kartų pasikartojanti, begėdiškai įtaigoja žmones „duoti truputį, imti truputį, leisti vargšei širdžiai truputį sudužti, nes tai yra gyvenimo garbė“...

Šis filmas yra sentimentalus ir jo visos aplinkybės buvo sentimentalios. Tracy ir Hepburn, kurie nuo 1942 m. vaidino kartu 9-juose filmuose, pasirodo šiame filme paskutinį kartą. Ir jie abu tai žinojo. Daugelį metų sirgdamas širdimi, Tracy mirė po 3 savaitių, šį filmą susukus.

Tokių būdu Hepburn atsisveikino su savo brangiu draugu ir kartu stebėjo savo dukterėčią Katherine Houghton, 22 m., tamping profesionalę aktorę, kuri filme vaidino jos dukterį.

Savaime aišku, negras čia yra pūkulis Sidney Poitier. Jis yra gražus, žavus, inteligentiškas, kilnus, turtingas, etiškas medicinos ekspertas — daktaras, esąs įvairiuose J. T. komitetuose, kai neskuba kur nors į Afriką, Aziją, Šveicariją ar kur kitur, kur jo genialus sprendimas yra reikalingas. Atostogų metu Havajuose jis sutinka turto lo amerikiečio, laikraščio leidėjo, dukterį. Abu įsimyli ir grįžta susižiedavę namo. Nors tėvai yra liberalai ir kovotojai prieš bet kokius varžtus, tačiau atsiranda problemos, kurių jaunieji neįpramė. Taipgi ir jo tėvai negrai (tėvas pensininkas paštininkas) dar labiau pasisako prieš tokias vedybas.

O tarnaitė negrė labiausiai nusistačiusi prieš „nigger“, norintį paveržti jos užaugintą mergaitę. Ji paleidžia ir daugiausia sarkastiškų posakių apie „Black Power“. Anot jos,

rasinė lygybė yra vienas dalykas, o čia kitas. Arba vėl, paklausta mergaitės spėti, kas ateina vakarienei, ji atsako: „Dr. Martin Luther King“? (Šis posakis nuo užperito ketvirtadienio iš filmo išbrauktas.)

Norint, filmą galima gerokai pakritikuoti ir paardyti, kaip seną megtinį. Tačiau režisierius Stanley Kramer daug apsiukresnis, kaip mes manytume. Pasikalbėjimuose jis pastebėjo, kad filmas pasiekė savo tikslo, ir iš tiesų, publikoje susidaro tokia nuotaika, kad ji beveik pasiryžusi šią porėlę apipilti ryžiais.

Visas gilesnes problemas padėjus į šalį, šis filmas vis dėlto yra pulki pramoga. Jis pasižymi Tracy puikia vaidyba — koncentruotu nuoširdžiu, sąžiningu portretu tokio pat asmens, pasižymi Hepburn veteranišku jausmingesnės moters atvaizdavimu, pasižymi Houghton nekaltu entuziazmo įsiliėjimu ir Poitier kilnia vaidyba, visai pamirštant jo odos spalvą. Režisierius protingai vengė keblių integruotų mellės scenų.

Ir taip šis filmas vietomis priverčia žiūrovą daug juoktis, o kartais žiūrovą net pravirkdo. Kai senas, žilaplaukis, visokių atmainų išvagotu veidu (ir ligos labiausiai iškankintu) Spencer Tracy atsuka į Katherine

(Nukelta į 7 psl.)

LJETUVIAI TĖVAI, PASINAUDOKIT

ŠV. ANTANO GIMNAZIJA
Kennebunkport, Maine.
SU VISOM AMERIKOS GIMNAZIJŲ TEISEM.

Išeinamas pilnas ir kolegijas paruošiamųjų gimnazijų kursas. Oficialiai dėstoma lietuvių kalba po 5 pamokas savaitėje 4 grupėms.

Veikia jaunimo organizacijos, puoselėjami sportai, duodama lietuviška gyvenimo orientacija. Pati gimnazija padeda mokiniams istoti į kolegijas.

Dėsto 20 mokytojų bei instruktorių. Mokiniai gyvena bendrabuty. Atlyginimas visiems prieinamas. Atsižvelgiama į kiekvienos šeimos padėtį. Registruokite mokinius 1968-1969 m. Priimami berniukai baigę 8 skyrius.

Informacijų ir kitais reikalais rašykite:
Rev. Rector
St. Anthony High School
Kennebunkport, Maine 04046

Highest Rates on Savings

At Standard Federal Savings your savings earn at the highest rate paid by any savings institution in Chicagoland.

4 3/4%

PER ANNUM, CURRENT RATE
PASSBOOK SAVINGS

Earnings are added and compounded four times a year. 4.75% compounded quarterly is 4.83%. Build your savings with a passbook account. Develop the habit of saving regularly.

5 1/4%

PER ANNUM
6 MONTH CERTIFICATES

Issued in minimum amount of \$10,000 and larger amounts in multiples of \$1,000.

SAFETY ASSURED

Your savings are protected by our great strength in Reserves, our sound assets, our careful operating policies and by insurance of accounts to \$15,000 by The Federal Savings and Loan Insurance Corporation, a Permanent Agency of the U.S. Government.

Passbook Savings in by the 10th of the Month Earn from the 1st.

ASSETS OVER \$122,000,000.00

RESERVES and SURPLUS OVER \$10,500,000.00

STANDARD FEDERAL SAVINGS

4192 Archer Avenue • Chicago, Illinois 60632 • Phone VI 7-1141

OPEN MON. and THURS. 9 to 5; TUES. and FRI. 9 to 4
SAT. 9 to 12 Noon; WEDNESDAY—CLOSED

Mes mokame **5 1/4%** ant visų taupymo sertifikatų

MIDLAND SAVINGS

4040 Archer Ave.
Chicago, Ill. 60632
Telephone CL 4-4470
August Saldukas
Chairman of the Board

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE

5515 S. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202
APRIL - BALANDŽIO 18, 19 ir 20 D.D.

HINE Imported FIVE STAR COGNAC	Fifth \$5.98
MEISTERBRAND V.S.O.P. IMPORTED GERMAN BRANDY	Fifth \$4.89
BARBOSA'S 10 Year Old Imported PORTUGAL BRANDY	Fifth \$3.29
GRAIN ALCOHOL 190 Proof U.S.P	Fifth \$4.89
STOCK IMPORTED Dry or Sweet VERMOUTH	30 oz Bottle \$1.69
IMPORTED POLMOS VODKA LUKSOWA 100 Proof	Fifth \$5.19
GRAND TULLY SCOTCH BASE LIQUEUR	Fifth \$4.98
KIKI IMPORTED JAPANESE PLUM WINE	Fifth \$2.49
SANDY MAC DONALD Blended Imported 86.8 Proof SCOTCH WHISKY	Fifth \$3.79
TUBORG IMPORTED BEER	Case of 24—10 oz. Bottles Case \$6.49

Kultūrinė Kronika

Pirmojo Baltijos Studijų suvažiavimo sekcijų vedėjai.

Politinių mokslų: A — prof. dr. V. Stasys Vardys, Dept. of Political Science, The University of Wisconsin, Milwaukee, Wis. 53201.

B — prof. dr. Karl Ann, Dept. of Political Science, Waterloo University College, Waterloo, Ont. Canada.

Ekonominės raidos: dr. Pranas Zundė, Eng. Experiment Station, Georgia Institute of Technology, Atlanta, Georgia 30332.

Teisės mokslų: prof. dr. Zigurdas L. Zile, Law School, The University of Wisconsin, Wis. 53706.

Socialinių mokslų: prof. dr. Peteris Lejins, 7009 Wake Forest Dr., College Park, Md.

Istorijos: prof. dr. Edgars Andersons, 2571 Books Ave., San Jose, Calif. 95125.

Tikslųjų mokslų: prof. dr. Lauri Vaska, Clarkson College of Technology Box 471 Postdam, N. Y. 13676.

Pritaikomųjų mokslų: prof. dr. Martinis Straumanis, Graduate Center for Material Research, The University of Missouri, Rolla, Mo. 65401.

Meno: prof. dr. Ivar Ivask, Dept. of Modern Languages, The University of Oklahoma 73069.

Religijos: Lic. Theol. Vyntas Bagdanavičius, MIC, 6336 So. Kilbourn Ave., Chicago, Ill. 60629.

Kalbos mokslų: prof. dr. Antanas Klimas, Dept. of Languages and Ling., The University of Rochester, Rochester, N. Y. 14627.

Suvažiavimas įvyks rugpjūčio 8—11d. University of Maryland.

Naujas teatrinis užmojis Marquette Parke, Chicagoje. Chicago Repertuarinis teatras, 2515 W. 69 St., atidaromas balandžio 27 d. (šeštadienį). Jo kolektyvas susideda iš 12 profesionalių aktorių. Statomi trys vienaveiksmiai: Megan Terry — "Mama, nusiramink" — transformacija trijų moteriškių; Paul Foster "Sviedinukai" — poietinis atsitikimas ir "Apie meilę" — improvizacijos. Režisūra Arnoldo Giedraičio. Spektakliai kabaretinio pobūdžio — prie staliukų. Ateityje šiame teatre planuojama anglų kalba pastatyti Algirdo Landsbergio

"Penkis stulpus turgaus aikštėje". Teatras užsibrėžęs ir kitus lietuvių dramaturgus išstumti amerikiečių dėmesin.

Romo Viesulo naujausias grafikos paroda Weyhe galerijoje, 794 Lexington Ave., New York, vyksta nuo balandžio 6 d. iki gegužės 4 d.

Šį savaitgalį įsidėmėtina Chicagoje. Šiandien — šeštadienį (balandžio 20 d.) 7 val. vak. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Elenos Blandytės rečitalis, skirtas Kazimiero Banašio harmonizuotoms lietuvių liaudies dainoms. Koncerte solistė atliks rinktinių 20 dainų. Akompanuos prof. Vladas Jakubėnas. Rečitalį globoja ateitininkų meno draugija "Šatrija".

Rytoj — sekmadienį (balandžio 21 d.) 5 val. popiet Jaunimo centro didžiojoje salėje įvyks Dariaus Lapinsko studijos muzikinis spektaklis "Mozarto muzika, meilė ir mirtis".

Teatro kritikai ir teatrologai Vilniuje, susibūrę prie Lietuvos Teatro draugijos, surengė savo sekcijos rinkiminį — atskaitinį susirinkimą. Pranešimą apie nuveiktą darbą per dvejų metų laikotarpį padarė sekcijos valdybos pirmininkas Vyta. Mažeika.

Kalbėje sekcijos nariai I. Aleksaitis, D. Judelevičius, T. Rostovaitė, A. Ruzgaitė, M. Petuchauskas, I. Jukova, A. Marcinkevičius, E. Aukštikalnis, A. Guobys, L. Kalvelis ir kiti ap-

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Rankomis išpaušyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams skelbimų rėmai ir metalo aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginai 7-7258 59

"Moteris, meilė, mirtis" Repertuariniam teatru, Marquette Parke, Chicagoje. Iš kairės į dešinę: Ed. Grabon, Sherri Fox, Ramunė Jurkūnaitė ir Gerald Castello. Teatras atidaromas balandžio 27 d.

tarė sekcijos veiklą, teatrinės literatūros leidimo darbą, pateikė nemažą įdomių pasiūlymų sekcijos ryšiams su kūrybiniais teatru darbuotojais ir periodika stiprinti.

Išrinkta nauja sekcijos valdyba. Jos pirmininku perrinktas Vyta. Mažeika.

Pasibaigė medžio graviūros tarptautinė paroda Čekoslovakijoje, Banská Bystrica mieste. Bialalėje dalyvavo ir du lietuvių dailininkai iš Lietuvos: grafikai prof. J. Kuzminskis ir R. Gibavičius. Garbės diplomą pasiskyrė R. Gibavičiui už medžio graviūrų ciklą "Vilnius". Bratislavos ir Banská Bystricos

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupsite perkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Chicago, Illinois 60629

Telef. PProspect 6-8998

If you enjoy the atmosphere of a Japanese Tea House and Alohaland...

come to the DIAMOND HEAD RESTAURANT AND LOUNGE

... the pleasures of both await you there

COMPLETE LUNCHEONS

Sarah Mitchell Hostess

ON SOUTHWEST HWY. JUST WEST OF THE

KEDZIE, 79th STREET INTERSECTION

for reservations call 925-1676

Private Rooms for Group Parties and Couples

SIUVIMO MAŠINOS

BERNINA • NECCHI • ELNA • VIKING • PFAFF • SINGER (šveicarų, vokiečių, italų, japonų, ir visų kitų firmų). Taisome, parduodame ir nuomojame priemonas kainomis ir sąlygomis. Darbas greitas ir sąžiningas. Turime dalis, prietaisus pagal skonį kabinetus. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiesčiuose. Parduodame ir taisome dulkių siurblius, įvairių gamybų. B & B DISTRIBUTING CO.

4214 S. Archer Ave., Chicago, Ill. 60632, Tel. 927-0044; 927-0045.

Vedėjas Arvydas M. Dikinis

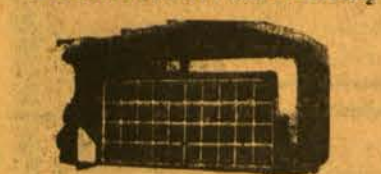
MOVING

perkrausto baldus iš ar į toli.

A. BENIULIS

Chicago, Ill. 60629, Tel. RE 7-7083

Pristatome Visokių Rūšių STATYBĄ IR NAMŲ PATAISYMŲ MEDŽIAGĄ

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITVINAS, Prez.

3039 So. Halsted St., VI 2-1272

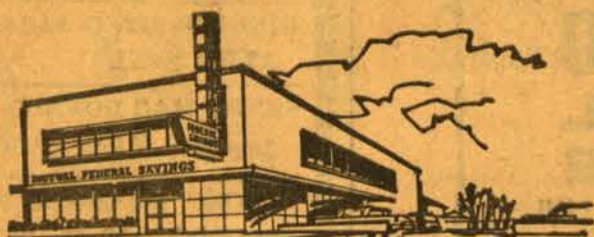
Apkarnavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai.

Rastinė atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 4 val. p. p.

PLANINGAS TAUPYMAS

5 1/4%

Mokamas už vieno metų taupymo ląkstus nuo išdavimo datos (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

MOKA GERUS DIVIDENDUS. PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

4 3/4%

Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILL. 60608, Tel. VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;

Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

gui su netikintaisiais vesti ir naujų kelių žmonių ir tautų sugyvenime ieškoti. Redakcijos kolektyvui vadovauja prof. Karl Rahner ir dr. Herbert Vorgrimmler, globojami Vienos arkivyskupo kardinolo Koenig, kuris yra Vatikano Sekretoriato santykiams su netikintaisiais palaikyti pirmininkas. Žurnalas leidžiamas keturis kartus metuose ir netrukus jis pasirodys anglų ir italų kalbomis.

Gal niekur kitur bolševistiniai žmogus nesiskiria taip gliai nuo krikščioniško žmogaus kaip savo santykiu su melu. Melas krikščioniui yra Kristaus paneigimas, nes Kristus yra tiesa, ne žodinė, bet įsikūnijusi, gyva tiesa.

Dr. A. Maceina

MOVING

Apdraustas perkraustymas įvairių atstumų

A. VILIMAS

823 WEST 34th PLACE

Telef. — FRontier 6-1882

WAGNER & SONS

Typewriters — Adding Machines — Checkwriters

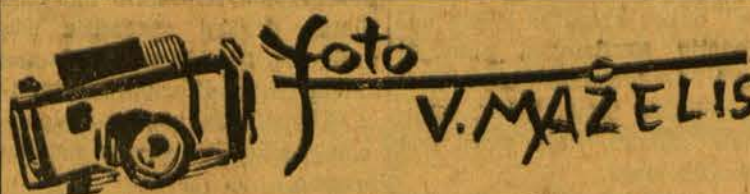
Nuomoma — Parduoda — Taiso

NAUJOS — NAUDOTOS

Virs 50 m. patikimas patarnavimas

NAUJOJE VIETOJE

5610 S. Pulaski Rd. Tel. 581-4111

• vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
• portretūra
• meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai

Tel. — HY 7-4677

422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11287

Automobilio nelaimės atveju skambinkite

(In case of accident, call)

COUNTRY AUTO REBUILDERS

GR 6-7777

24 hour towing service

Karosrijos taisymas, stabdžiai, motorai, tepimas ir smulkūs pataisymai

FRONT WHEEL ALIGNMENT — WHEEL BALANCING

BODY AND FENDER WORK

PAINTING, MECHANICAL REPAIR

2423 W. 59th St., Chicago, Ill., 60629

Savininkas — MIKAS ČESAS

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų modernių baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

SPARTA

parduoda Telefunken, Grundig, Olympia, Zenith, Burroughs, Royal, ITC ir kt. produktus, tiesiai ir pigiau iš firmų sandėlių.

RASOMAS mašinėles lietuvių ir kt. kalbomis — RADIO stereo consoles, transist. ir kt. — PATEFONAI — IREKORDAVIMO aparatai — SKAICIAVIMO mašinos etc.

Katalogus ir informacijas gausite vėnešę savo adresu "SPARTA" sav. J. L. GIEDRAITIS, 19 Barry Drive, E. Northport, N. Y. 11731, tel. (516) 757-0055 • Chicagoje informuoja A. Daugirdas GR 6-7399

METROPOLIS-RESTORANAS

6538 S. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL. — TEL. 476-9009

Vienintelis lietuviškas restoranas su gerais patiekalais, kaip šašlykas, šnicelis ir kt., didelia pasirinkimu vietinių ir importuotų gėrimų. Lietuviškojo jaukio nuotaikoj galėsite praleisti laiką, skaniai pavai-gyti ir atsigalvinti.

Atdara kasdien nuo 3 val. popiet iki vakarų. Šeštad. ir sekmad. nuo 12 val. d. iki vakarų. Visi prašomi atsilankyti. Savininkai PETRAS IR ANTONINA KAUSAI

Tik per Angliją.... Pigiau, greičiau, geriau, galima pasiųsti dovanų siuntinėlius savo artimiesiems Lietuvoje.

Artėjant vasarai, dabar jau pats laikas pagulvoti kokį dovanų siuntinėlių sudaryti ir pasiųsti savo giminėms. Žemiau siūlome du specialiai paruoštus, praktiškus ir labai naudingus siuntinius.

Vasarinis 1968.1.

Gėlėto, nepermatomo, storo nailono medžiaga dėl 4 suknelių, 3 1/2 jardo vilnonės angliškos labai geros vyriškai elutei medžiagos, 3 1/2 jardo, vilnonės angliškos moteriškai elutei medžiagos, 1 tere-lyno bliuskutė, 1 vyriški nalloniniai marškiniai, 2 p. vyriški arba moteriški geriausios rūšies nalloninių kojinių.

\$75.00

Vasarinis 1968.2.

Pavasarniam arba vasarniam paltui vilnonė medžiaga, 3 1/2 jardo vilnonės angliškos puikios elutei medžiagos, stora nepermatomo nallon medžiaga dėl dviejų suknelių, 1 šilkinė skarelė, 1 vyriški nalloniniai labai geros rūšies marškiniai, 1 sv. šokolodinių saldinių, vyriškas arba moteriškas nalloninis lietpaltis.

\$75.00

Taip pat, į betkurį siuntinį galima dėti žemiau išvardintus dalykus, kurie yra visada naudingi ir laukiami Lietuvoje. Vilnonė skarelė \$4.00, nalloninis itališkas lietpaltis \$10.00, vyriški arba moteriški megstukai \$12.00, nalloniniai marškiniai vyriški \$7.00. Vyriškos arba moteriškos nalloninės arba vilnonės kojinės \$2.00.

BALTIC STORES, LTD.

(Z. JURAS)

421 Hackney Rd., London, E. 2, England

TELEF. — SHO 8734.

Su malonumu priimame ir užsakymus, kuriuos pats siuntėjas pasirenka iš kainoraščio arba užsako kas Jam patinka. Taip pat, persiunčiame ir Jūsų pačių supirktus siuntinius.

Mūsų sąskaitos duoda teisę į Income Tax sumažinimą, jei siuntiniai yra siunčiami šeimai.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

4 3/4%

Naujas ankštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

STEIN TEXTILE CO.

PAPUOŠKITE BUTĄ NAUJOMIS UŽUOLAIMOMIS.

Išigykite urminėmis kainomis iš tūkstančių jardų užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: damasko, brokados, "boucle's" ir "fiberglass".

PIRSKITE NEBRANGIAI IR GAUSITE DOVANĄ.

STEIN TEXTILE bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylo, taffeta, aksomo, ANGLIŠKŲ MEDŽIAGŲ paltams ir kostiumams siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas.

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737

Atdara kasdien ir sekm. 9:15 v. r. iki 5:30 vak. Pirmad. uždaryta.

Nemokama vieta mašinoms pasistatyti už kampo į šiaurę Jefferson Street — Chernin's aikštėje.

Iš Dariaus Lapinsko studijos spektaklio "Mozarto muzika, meilė ir mirtis". Iš kairės į dešinę: Jurgis Bradūnas, Jūratė Jakšytė, Dalia Belidūnaitė ir Lucijus Alenkauskas. Spektaklis šį sekmadienį — balandžio 21 d. 5 val. popiet. Jaunimo centre, Chicagoj.

NAUJI LEIDINIAI

• Aloyzas Baronas, PAVASARIO LIETUS. Romanas. "Nidos" knygų klubo leidinys Nr. 67, 1968 m. Knyga 261 psl., kainą \$2.50, gaunama "Drauge".

Naujo romano pasirodymas laisvojo pasaulio lietuvių literatūroje visada buvo reikšmingas kultūrinis įvykis. Juo labiau tai pabrėžtina šiandien, praėjus daugiau dvidešimtmeciiui nuo to momento, kada okupacijos ir teroro akivaizdoje dauguma lietuvių rašytojų pasitraukė į Vakarų. Ir šį laisvą pasirinktąjį tremtis lietuvių rašytojų ne vienu atveju buvo ir yra kur kas sunkesnė kasdieninė duona ir savo pašaukimo prasme, negu kitas profesijas turėjusiems ar įsigijusiems tautiečiams. Tačiau ir neįprasčiausios sąlygose sukurta laisvojo pasaulio lietuvių literatūra jau lieka neišbraukiama iš mūsų tautos kūrybinio kello raidos. Dvidešimties metų čionykštis laikotarpis jau yra davęs visuose žanruose tokių literatūrinių vertybių, be kurių bendras lietuvių tautos kultūrinis aruodas būtų kur kas tuštesnis.

Tačiau būtų taipgi neįtikėtina, kad po tiek prailgusių metų svetimos žemės ir mūsų literatūriname gyvenime nebūtų kai kurių nepaįsaištamų, dulkių nuosėdų. Kartais ir organizaciniame ir kūrybiniame darbe vienas kitas plunksnos žmogus pajunta sunkiai nugalimą nuovargį tokiame amžiuje, kada vienokio ar kitokio pasimetimo, rodos, dar neturėtų būti. Iš kitos pusės vėlgi džiugina ir visai naujų vardu atėjimas iš pačios jauniausios kartos. Tačiau bene pati didžioji dabarties realybė ir dar netrumpas ateities viltis yra, taip vadinamųjų, vidurinėsios mūsų rašytojų kartos atstovai. Nemenka jų duoklė jau sukurta į knygų lentynas, o ir rašančiųjų amžius, čia yra dar toks, kad plunksną užlausti būtų tikras nusikaltimas.

Prie šitos pusamžinės kar-

FILMŲ ĮVAIRUMAI

(Atkelta iš 5 psl.)

Hepburn filmo gale ir pareiškia, kad jis žino ir atsimena, ką reiškia mylėti, nieko nebelineka, kaip tik jam patikėti.

P. S. Du filmai, atkreipiantieji dėmesį į rasinį supratimą, aukščiausiai minėtasis ir "In the Night" (recenzuota "Drauge"), dabar laimėjo geriausio filmo premiją) 40-me metiniame filmų akademijos svarstyme Katharine Hepburn gavo geriausios aktorės premiją. Tai jos antrasis Oskaras ir dešimtoji nominacija. Antrąją premiją filmas "Guess who's Coming to Dinner" laimėjo už geriausią tekstą.

tos priklauso ir Aloyzas Baronas. Būty jau netrumpa eilutė, jeigu čia norėtume tik išvardinti visas jo išleistas knygas. Ogi šiandien mūsų dėmesys vėl krypta į visai naują jo romaną, "Nidos" išleista, "Pavasario lietus". Visas jo pamatas yra atremtas į kasdieninę mūsų čia buvimo tikrovę. Naujasis romanas nėra nei romantiškoji pasaka, nei kokio raketinė atei-

Aloyzas Baronas

PAVASARIO LIETUS

ROMANAS

"Nidos" išleistojo Aloyzo Barono romano viršelis.

Geriausia dovana siūsti i LIETUVĄ Vertingiausia dovana DOVANŲ PAŽYMĖJIMAI

Tik Dovanų Pažymėjimai yra vertingiausia dovana ir daug geriau negu siuntiniai. Jūsų giminės tai patvirtins.

TIK DOVANŲ PAŽYMĖJIMAI duoda galimybę Jūsų giminėms pirkti viską ką jie nori — Maistą, Rūbus, Medžiagą, Batus ir daug, daug kitų reikmenų — amerikoniškų, vakarų — europietiškių ir vietinių — specialiose Vneshpoytorg dolerių krautuose. Jūsų giminės tai patvirtins.

TIK DOVANŲ PAŽYMĖJIMAI duoda galimybę Jūsų giminėms pirkti viską ką jie nori SPECIALIOMIS, LABAI NUPIGINTOMIS, KAINOMIS. Jūsų giminės tai patvirtins.

JOKIO PAPILDOMO MOKESCIO nei siuntėjui, nei gavėjui.

Užsisakykite dabar. Užsisakykite per

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 E. 23rd Street
New York, N. Y. 10010

Prašykite neapmokamo katalogo. Įgalioji Podarogits, Inc. atstovai.

DĖMESIO!
Automobiliams 10% nuolaida.

Padaarykite giminės laiminę. Užsakykite jiems automobilį UŽSAKYKITE DABAR, sutapusiame daug pinigų. Pasikutinę dieną užsakykite: Bal. 25, 1968.

ties vizija, o tik mūsų pačių nūdieninio gyvenimo mozaika, kur skaitytojas ras ne vieną vietą, lyg išimtą iš jo paties gyvenimo. Anot paties Aloyzo Barono, nors šiuose romano lapuose vardai ir vietos išgalvoti, tačiau gyvenime jų būtų galima rasti kur kas daugiau negu čia, nes niekas nėra laisvas nuo laimės siekimo, kuri kiekvienam spindi begale skirtingų spalvų. Kiekvienas čia siekia džiaugsmo išsipildymo, nes visi yra žmonės, gyveną žemėje, kurioje taip nedaug šventųjų ir kurioje visi eina iš šiokiadienio į šventadienį vidurnakčio briauna. Taipgi savotiškai įdomu, kad autorius savo naujame romane paleido vieną veiklą iš ankstesniojo savo romano "Sodas už horizonto". Nenuoroma Petras Bareika čia vėl įaityra iš viską nešančios gyvenimo srovės.

Naujo romano gimimas šiandien reiškia visos mūsų laisvojo pasaulio lietuvių literatūros gyvybę.

• Viktoras Biržiška, DEL MŪSŲ SOSTINĖS. Neuzgijusios žaizdos. "Nidos" klubo leidinys Nr. 64, London, 1967 m., 312 psl., kainą \$2.50, gaunamas "Drauge".

Kukliai dirbanti "Nidos" lei-

dykla jau sugebėjo pateikti skaitančiai lietuvių visuomenei net šešiasdeimt ketvirtą knygą — šį kartą antrąją laidą prof. Viktoro Biržiškos "Neuzgijusių žaizdų", atsiminimus iš lietuvių kovų su lenkais Vilniuje 1920—22 metais. Pirmoji laidą buvo išleista Kaune 1936 m. Autorius, gyvas būdamas, labai siejo, kad šie jo atsiminimai būtų perspausdinti čia, Amerikoje. Jis juos buvo kartu su broliu prof. Mykolu Biržiška peržiūrėjęs, papildęs, bet tik dabar jie išvydo pasaulį. Čia pats aktyvus kovų dalyvis gyva ir aiškia kalba dėsto dramatiškus įvykius, kuriuos kiekvienas lietuvis turėtų žinoti, nepamiršti. Prieš mūsų akis iškyla tas ryžtas, sumanumas, kuriuo saujelė lietuvių patriotų Vilniuje kovojė už savo teises lenkų okupacijos metu. Prie šių atsiminimų yra pridėtas ir prof. Mykolo Biržiškos straipsnis "Iš Vilniaus lietuvių gimnazijos pirmojo darbymečio". Įžanginiam žody prof. Mykolas Biržiška prašo žiūrėti į šiuos savo brolio atsiminimus kaip į jo paties knygos "Dėl mūsų sostinės" trečiąją dalį.

Nors knyga išėjo iš spaudos dar 1967 m. pabaigoje, ir jau buvo skelbta, čia norima priminti, kad ji įsigytina kiekvienam lietuviui.

ŠVENTOJO RASTO VERTIMAS Į KROATŲ KALBĄ

Zagrebe šiom dienom įvyko Jugoslavijos katalikų sielovados suvažiavimas, kuriame dalyvavo dvylika Jugoslavijos vyskupų ir apie 800 kunigų iš įvairių Jugoslavijos vyskupijų. Pagrindinės pasitarimų temos lietė katekizmo ir religijos mokymą, jaunimo katalikišką auklėjimą ir katalikų spaudos klausimus. Ypatingo dėmesio susilaukė naujas Šventojo Rasto vertimas į kroatų kalbą, išleistas socialistinės Zagrebo leidyklos su katalikų Bažnyčios aprobatą.

Suvažiavime apsilankė ir naujas popiežiaus paskirtas Tikėjimo doktrinos kongregacijos prefektas, buvęs Zagrebo arkivyskupas kardinolas Šeper, kuris ta proga atsisveikino su savo arkivyskupijos ir visos Jugoslavijos dvasiškija.

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISTYMAS. TAIPGI ORO VESINTUVAI IR SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

INTERNAL AUDITORS

W. R. Grace & Co., a major chemical company with food and transportation interests, is currently expanding the domestic internal audit staff because of continued expansion and internal promotions. We are seeking graduate accountants with several years experience in internal or public auditing to conduct financial and operational audits of facilities throughout the United States.

Applicants should have interest in eventual advancement to line or staff financial positions. A self starter with the maturity to deal with all levels of management is essential. We do not expect travel to exceed 45%. Salary commensurate with experience.

Please forward your resume, including salary history, in complete confidence to:

MR. ROBERT H. AUGUSTON
P.O. BOX 286, NEW YORK, NEW YORK 10008

GRACE

We are an equal opportunity employer.

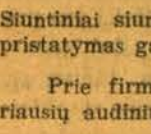
JEI JŪS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS Į LIETUVĄ IR KITAS USSR DALIS, NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS FIRMOS PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED by Vneshpoytorg)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019

Tel. — 581-6590; 581-7729

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vieta pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigoje, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvių, jose raste žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

Firma - skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro.

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.
NEW YORK 3, N. Y.
NEWARK, N. J.
SOUTH RIVER, N. J.
UTICA, N. Y.
PARKINGDALE, N. J.
PHILADELPHIA 23, PA.
ALLENTOWN, PA.
ROCHESTER 5, N. Y.
LOS ANGELES 4, CAL.
CHICAGO 22, ILL.
BALTIMORE 31, MD.
BUFFALO 12, NEW YORK
DETROIT 12, MICH.
HARTFORD 6, CONN.
JERSEY CITY, N. J.
SYRACUSE, N. Y. 13204
CLEVELAND 13, OHIO
HAMTRAMCK, MICH.
SO. BOSTON, MASS.
TRENTON 10, NEW JERSEY.
RAHWAY, N. J.

1536 BEDFORD AVE.
78 SECOND AVENUE
250 MARKET STREET
46 WHITEHEAD AVENUE
963 BLEECKER STREET
FREEWOOD ACRES
631 W. GIRARD AVENUE
126 TILGHMAN STREET
358 HUDSON AVENUE
107 SO. VERMONT AVENUE
1241 NO. ASHLAND AVENUE
1900 FLEET STREET
701 FILLMORE AVENUE
11601 JOS CAMPAU AVENUE
122-126 HILLSIDE AVENUE
219 MONTGOMERY ST.
515 MARCELUS STREET
1028 KENILWORTH AVENUE
11339 JOS CAMPAU AVENUE
398 W. BROADWAY
1152 DEUTZ AVENUE
717 W. GRAND AVE.

IN 7-6465
OR 4-1540
MI 2-2452
CL 7-6320
RE 2-7476
PO 9-4507
HE 5-1654
DU 5-6550
HU 6-2818
DI 2-1240
TX 5-0700
365-6780
249-6216
HE 5-6368
475-9746
PR 1-0696
365-6740
AN 8-1120
EX 2-0306
381-8097

DRAUGAS, šeštadienis, 1968 m. balandžio 20 d.

7

SV. RASTAS ORTODOKSAMIS

Rumunijos valstybinė spaustu-
vė Bukarešte nuo šių metų prad-
žios pradėjo spausdinti specialią
Šv. Rasto laidą rumunų kalba
skirtą Rumunijos ortodoksų Baž-
nyčiai. Rumunijos komunistinė
valdžia oficialiai sutiko leisti im-
portuoti iš užsienio reikiama po-

pierių 100,000 šv. Rasto egz. iš-
spausdinti. Reikiama popierių pa-
aukojo pasaulinė Biblijos draugi-
ja.

— Pentagonas Arlington, Va., yra didžiausias pasaulyje raš-
tinės pastatas. Ten dirba apie
30,000 tarnautojų.

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
TEVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
THREE MODERNIOS KOPLYCIOS
2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345 - 8
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Trys Moderniškos Kopyčios:
4605 - 07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741 - 2
4330 - 34 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų laidotuvių
ir kitų papuošimų
2433 West 63rd Street, Chicago
Telef. PR 8-0832 PR 8-0834

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON, SAVININKO SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams staty-
Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEDarcrest 3 - 6335
Vienas blokas nuo kapinių

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672
PETRAS BIELIONAS
4848 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 5-3572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
POVILAS J. RIDIKAS
3854 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 SO. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228
JURGIS F. RUDMIN
3319 SO. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1158 — 1159
VASAITIS — BUTKUS
1446 SO. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpe 2-1003
LAWN FUNERAL HOME
Sigmund J. Sutkus
7909 STATE RD., OAKLAWS ILL. Tel. — 686-2320

Pasinaudokite Draugo „Classified“ skyriumi.

Akademinės Prošvaistės

Leidžia Šiaurės Amerikos Lietuvių Studentų Sąjunga

Redaguoja L.S.S. Centro valdyba. Rankraščius siųsti šiuo adresu: "Akademinės Prošvaistės", 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. "Akademinės Prošvaistės" išleina kiekvieno mėnesio trečiąjį šeštadienį.

POKALBIS SU JAUNA POETE

Talentų studentijoje belaukiant

Studentė Mirga Pakalniškytė lanko Ilinojaus universitetą, kur pagrindiniu dalyku jau trečius metus studijuoja filosofiją, o šalutiniais — rusų ir vokiečių kalbas. Mirga yra studentų ateitininkų organizacijos ir "Šatrijos" korporacijos narė.

Visas pasikalbėjimas sukasi apie neseniai pasirodžiusią jos poeziją ir šiaip jos literatūrinės nuotaikas.

— Kodėl Jūs pradėjote rašyti?

— Tėvelis mane privertė rašyti. Tačiau, kai pamačiau savo kūrybą "Ateityje", man šis reikšmas labai patiko.

— Kaip ilgai tenka rašyti eilėraščių?

— Pirmą darau neišbaigtus užrašus. Po savaitės ar dviejų mėginu juos naujai perorganizuoti. Vėl po savaitės bandau peržiūrėti eilėraščių. Po to dar vieną ar du kartus pertaisau. Dažniausiai būna tokia tvarka, nors pasitaiko ir išimčių.

— Ar Jūs mėginate kokį savo poezijos bruožą vis patobulinti?

— Šiuo metu man svarbiausia nugalėti įvardžius: mėginu sugalvoti kontekstus, kuriuose tokie paprasti dalykai, kaip laip tai ar šaukštas, būtų dinamiški. Taip pat plušu su kontrastais ir frazių pasikartojimais.

— Kas daugiausia įtakos lig šiol yra padaręs Jūsų kūrybai?

— Vienas poezijos profesorius universitete, kuris įkalbė man į galvą, kad "technique is the best test of a man's sincerity". Po šio kurso pradėjau į poeziją žiūrėti kritiškai. Taip pat dvi knygos: T. S. Eliot'eilėraščių rinkinys ir "Learning to Look" (apie meną). Jos mane įtikino, kad kūryba yra beveik matematiškas mokslas.

— Kokla, Jūsų nuomone, yra dabartinė lietuvių poezijos padėtis mūsų jaunimo tarpe?

— Aš žinau, kad daug lietuvių jaunuolių yra toje pačioje padėtyje, kokioje aš neseniai buvau. Jie nori kurti ir rašo eilėraščius, bet kadangi niekas jų kūrybos nekritikuoja, jie negali ir pažangos daryti. Būtų labai gerai, jei, vietoj raginti jaunuolius kurti, vyresnieji suruoštų simpoziumus, kuriuose jie galėtų savo eilėraščius kritiškai peržvelgti.

— Kas gali būti poetas?

— Kas tik netingi daug dirbti.

— Kaip tik neseniai "Draugo" kultūriniame priede teko skaityti Jūsų keletą eilėraščių, tai bene bus pirmas platesnis pasirodymas, lyg ir Jūsų debiutas?

— Galėsiu apie debiutą kalbėti, kai bus išleistas mano pirmasis eilėraščių rinkinys.

— Studijuodami literatūrą, sužinome iš kūrėjų biografijų, kad vieni ima rašyti todėl, kad kažkokia vidurinė jėga verčia tai daryti ir poetiškai yra sakoma "lakštingala negali negiedoti". Tokių mes turime ir mūsų literatūroje kaip Vienažindys, Maironis ir kiti. Kiti rašymo imasi, grynai reikalo verčiami, kaip mūsų Kudirkas, Jakštas. Kaip mums yra žinoma, jog čia išauganti jaunoji lietuvių karta

Mirga Pakalniškytė

LAIKRODIS AIŠKIAI TIKSENA

Tamsa spaudė akis.
Man skaudėjo Tave paliesti
Ir svyruoti
Po Tavo spindinčiom akim.

Pirštai lietė nudėvėtus plaukus
Ir akys, turėjusios būti bedugnėm,
Žiūrėjo pro sukibusias blakstienas į veidrodžius.

Aš tikiu Tavo degančiom akim.
Laikrodis aiškiai tiksena
Ir aš noriu Tave pašaukti
Ir alsuoti tamsą su Tavim.

Bet, su nuvytusią gėlę ant krūtinės,
Pasaulis liepia sustot.
Numirėliai gimdo nuodus.

STUDENTŲ DEMONSTRACIJOS LIETUVOS KAIMYNYSTĖJE

Studentų ir šiaip intelektualų susidūrimai su komunistiniu Lenkijos režimu tebesitęsia. Demonstracijos bei riaušės — įvyko įvairiuose miestuose. Režimas jau pradėjęs valymus "sionistų", kuriuos kaltina už neramumų kėlimą.

Tačiau plačiai žinoma, kad neramumus pradėjo ne kokie nors "sionistai", o pats režimas, drausdamas Adomo Mickevičiaus "Vėlinių" vaidinimo spektaklį, aiškinant, kad vaidinimas yra "per daug kontroversinis ir daugiausiai savo filosofinėje bei politinėje prasmėje". (Režimui nepatiko publikos aplodismentai Mickevičiaus antirusiškam eilėm). Vaidinimą uždraudus, Lenkijos Rašytojų sąjungos Varšuvos sekcija sušaukė specialų suvažiavimą ir priėmė rezoliuciją, reikalaujančią, kad vaidinimui draudimas būtų atšauktas, kad režimas bendrai sušvelnintų literatūrinę cenzūrą, kad rašytojai ir intelektualai turėtų didesnį

mu ir kūrybinėmis pastangomis pasektų ir daugiau mūsų akademinio jaunimo. Tada jau tikrai galėtume kalbėti apie pačią jaunąją lietuvių rašytojų kartą svetur.

Roma Alšauskaitė

niame ir socialiniame gyvenime".

Bet kovo 13 d., neatsižvelgiant į partijos įsakymus, studentų demonstracijos išsiplėtė ir kituose Lenkijos miestuose. Krokuvėje policija išsklaidė 3,000 studentų, susirinkusių prie Jogailos vardo universiteto, kur jie šaukė, kad Varšuvos studentai nėra vieni, kur jie degino laikraščius, apšaukusius jų kolegas chuliganais, bandančiais nuversti režimą. Panašios demonstracijos buvo Poznanėje, Lubline, Gliwice, Lodzėje, Stetine ir Vroslave.

Pačioje Varšuvoje 8,000 studentų susigrūdė į Politechnikos auditoriją ir priėmė rezoliuciją, papildant ankstesniąją šiais punktais: daugiau respekto konstitucijai, ypač garantuojant susirinkimų ir spaudos laisvę, garantuojant profesoriams, simpatizuojantiems studentams, laisvę, garantuojant slaptosios policijos dingimą universitetų auditorijose. Rezoliucijos taipgi reikalavo, kad valdžia atšauktų skundus prieš studentus, kur jie kaltinami kaip antisovietai, antsemitai arba sionistai. Rezoliucijos taipgi paneigė teigimus, kad studentai norėjo nuversti dabartinį režimą, kad studentų tarpe būtų asmenų su asmeninėmis politinėmis ambicijomis.

Kovo 19 d. Lenkijos Kompartijos galva Gomulka dvi valandas "paskaitavo" susirinkusiems 3,000 partiečių. Jis pareiškė, kad jis laikas liberalus žydus intelektualus labiausiai atsakingus už demonstracijų kurstymą.

Gomulka taipgi pranešė, kad nuo demonstracijų pradėjus 1,208 asmenys — jų tarpe 367 studentai — areštuoti, bet 687 vėl paleisti. Tačiau 207 asmenys, jų tarpe 67 studentai, įkalinti arba nuteisti. Nors jis sakė, kad 146

balso valstybėje, svarstant kultūrinius reikalus.

Kovo 8 d., 4,000 Varšuvos universiteto studentų demonstravo universiteto rajone prieš universiteto valdžią, kuri išmetė du studentus už jų pareiškimus prieš valdiškąjį "Vėlinių" draudimą. 500 neuniformuotų policininkų įsiveržė į universiteto rajoną ir susimušė su studentais, tuo baigdami šią demonstraciją. Kovo 9 d. studentų susirinkimai Varšuvos universitete ir Varšuvos Politechnikos institute pasmerkė vakarykščią policijos įsibrovimą į universiteto rajoną ir ta pačia proga pareiškė savo pritarimą Rašytojų sąjungai. Tada studentai išėjo iš universitetinių rajonų, įsiveržė į gatves, kur prasižėję tikrosios riaušės. Buvo mo mentas, kada beveik 3,000 studentų vedami plevėsuojančios valstybinės yelavos, pradėjo žygiuoti laikraščio "Zycia Warszawy" įstaigų linkme. Šis valdžios kontroliuojamas laikraštis buvo studentus apšaukęs "šiukšlėmis". Pakeliui studentai šaukė: "Daugiau demokratijos!", "Galas cenzūrai!", "Gestapol!", "Šalin melagiu spaudai!" ir "Šalin Moczar". Generolas Mieczyslaw Moczar yra vidaus reikalų ministeris ir taipgi slaptosios policijos vadas. Studentai savo tikslo nepasiekė, nes policija juos sutiko su guminių lazdom, kelis apmušė, ir studentai išsisklaidė.

Kovo 11 d. gimnazistai ir suaugusieji prisidėjo prie studentų ir visi kartu aštuonias valandas pliekėsi su policija ir milicija įvairiuose Varšuvos rajonuose. Demonstrantai svaidė akmenis ir plytas, policija atsakė ašarinių dujomis ir vandens švirkštais. Riaušėm tebevystant, keli tūkstantčiai studentų susirinko universitete ir surašė rezoliuciją, kuri reikalavo išmestų studentų grąžinimo universitetan, reikalavo paleisti tuos, kurie buvo areštuoti demonstracijų bėgyje. Pamfletai, išdalinti prie universiteto, informavo, kad studentų reikalavimai yra tik dalis "kovos prieš pastangas varžyti laisvę mūsų valstybėje".

Kompartija tačiau nemiegojo, kovo 12 d. trys aukšti pareigūnai buvo iš tarnybų atleisti, nes jų vaikai buvo kaltinami kaip demonstrantų vadai. Valdžiai iš tikimasis pareigūnas pareiškė, kad demonstracijos buvo suorganizuotos "jaunų žmonių grupės, susižavėjusios Vakaraais, kurie dėka jų tėvų geros finansinės pozicijos, neskrupulingai naudojo įvairias valstybines spausdinimo mašinas". Prie to partija dar pridėjo, kad kaltė už demonstracijas krenta ant: "reakcionierių sionistinių elementų valstybės politiniame, kultūriniame, ekonomi

kas jai to nepasakys. Jei mes kur gražus, vyresnieji mums to nepasakys. Kaip mergina neapsieina be veidrodžio, taip mes neturėtume apsieiti be metraščio. Kas mums teisybę pasakys, jei ne mūsų pačių darbo bei pastangų viešas ženklas?

Vyresnieji mums tikrai nepasakys? Bet jie juk dažnai mus pagiria! Tačiau jeigu jų papeikimus ir pakolijimus dažnai jaučiame esant neteisėtiems, iš kur toks tikrumas, kad jų pagyrimai teisėti? Štai vėl veidrodžio svarba.

Metraščių redagavo Mykolas Drunga. Viršelis bei iliustracijos — V. Algio Dirdos. Daugumą nuotraukų pristatė Gediminas Naujokaitis. Metraštis gautas pas K. P. Zyga, Robinson Hall, GSD, Harvard University, Cambridge, Mass. 02138.

Heidi Harasym

(Iš dail. V. Petravičiaus vedamų klasių Chicagoje)

Lino raizyns

policininkai sužeisti, tačiau neminėjo, kiek studentų užmušta ar sužeista. Gandai Lenkijoje tokie: viena studentė užmušta, kitai akis išdurta, net nėščia studentė sužeista, be to šimtai kitų sužeisti jau policijos rankose.

Apie studentų reikalavimus Gomulka pareiškė: "Yra neįmanoma kalbėti dabar partijos vardėti "sit-in". Jie taipgi reikalavo teisės diskutuoti savo problemas per valdžios kontroliuojamą radiją ir televiziją. Boikotai ir "sit-in" persimetė ir į Vroslavą, kur studentai sulaukė paramos iš vietinių fabričių darbininkų.

IYYU

LIETUVIAI STUDENTAI AUSTRALIJOJ MINI VYDŪNĄ

Lietuvių studentų korporacija "Romuva" Melbourne š. m. kovo 31 dieną surengė platų lietuvių tautos veikėjo ir rašytojo Vydūno akademiją — minėjimą jo gimimo pirmajam šimtmečiui atminti.

Programos 1-ma dalis

Korp! filisteris Ant. Krausas — "Dr. Vydūno gyvenimas ir veikla".

J. Grigaitienė — "Vydūnas rašytojas".

Pranešėja — Ieva Didžytė.

Programos 2-ra dalis

Solistė A. Binkevičiūtė — Gučiūvienė: A. Kačanausko "Sielvartas, K. V. Banaičio "Atsiminimas", E. Gailevičiaus "Ant kalno rugiai".

Akomponuoja pianistė Dorothy Oldham.

Poetė M. Malakūnienė — eilėraščių Vydūnui.

Teatro režisierius J. Gučius skaitė iš Vydūno "Prabočių šešėlių".

H. Statkuvienės šokėjos — "Vaidilūčių šokis".

A. Karaziūnienė skaitė iš Vydūno "Amžinosios ugnies".

Geelongo LB choras, vadovaujamas J. Juškos, atliko: Švedo "Anoj pusėj Nemunėlio", K. Janzo "Senovės atminimą", Švedo "Subatėlę".

Pranešėja — Dalia Statkutė.

Parengimas įvyko Lietuvių Namuose, 50 Errol St., Nth. Melb. Akademijos metu Lietuvių Namų vestibiulyje buvo gausi dr. Vydūno raštų, rankraščių, dienynų ir fotografijų parodėlė, paruošta Emilijos Vaičiulytės.

Akademija — minėjimas pavyko labai puikiai.

Lietuvių studentų korporacija "Romuva" Melbourne labai gražiai reišėsi. Į korporaciją yra priimta daug studijuojančio jaunimo. Korporacijoj labai uoliai dirba korp. filisteris Stasys Stankūnavičius ir kiti korporantai.

Jonas Savickas

William Gleffe

(Iš dail. V. Petravičiaus vedamų klasių Chicagoje)

Lino raizyns